

HAMINAN LAAJA HYVINVOINTIKERTOMUS JA -SUUNNITELMA 2021-2025

“ELINVOIMAINEN HAMINA”
kohtaamisilla ja toimijuudella kestävästi

JOHDANTO	3
OSA I	
1 TAUSTAA HYVINVOINTIKERTOMUKSEN VALMISTELULLE	4
1.2 Hyvinvointikertomustyön valmistelu	5
1.3 Suunnitelmallisuus hyvinvoinnin edistämisen taustalla	6
1.4 Yhteistyöllä hyvinvointia	6
2 HYVINVOINNIN STRATEGISET PAINOPISTEET	8
3 MENNEEN VALTUUSTOKAUDEN ARVIOINTIA	8
4 HAMINALAISTEN HYVINVOINTI	9
4.1 Koettu hyvinvointi, terveys ja materiaallinen hyvinvointi	9
4.2 Huono-osaisuus	10
4.3 Puutteellisesti asuvat ja asunnottomat	10
5 TALOUS JA ELINVOIMA	12
6 VÄESTÖ	20
6.1 Lapset, varhaisnuoret, lapsiperheet	24
6.2 Nuoret ja nuoret aikuiset	28
6.3 Työikäiset	32
6.4 Ikäihmiset	33
OSA II	
1 HYVINVOINTIKERTOMUKSEN YHTEENVETO JA JOHTOPÄÄTÖKSET	37
Lähteet	38
LIITTEET	39
Liite 1 Lasten ja nuorten hyvinvointisuunnitelma	
Liite 2 Ikäihmisten hyvinvointisuunnitelma	
Liite 3 Osallisuussuunnitelma	
Liite 4 Hyvinvoinnin strateginen johtaminen	

*Lukuruutuihin
on tiivistetty asioita, joiden
avulla saat nopeasti käsityksen
hyvinvointikertomukseen liit-
tyivistä tärkeimmistä asioista.
Ruuduista löydät myös
linkkejä lisätietoihin.*

*Elinvoima on hyvinvoinnin ja
elinkeinoelämän yhteensovitta-
mista. Hyvinvoivat ja osallisiksi
itsensä kokevat kuntalaiset ovat
elinvoimaisen alueen tärkein
edellytys.*

Johdanto

Kuntalaisen hyvinvointi on keskeinen edellytys kunnan kokonaiskestävyyden edistämiseksi ja kunnan menestymiselle. Elinvoimainen Hamina koostuu yksilöistä ja heidän muodostamista erilaisista yhteisöistä sekä yrityksistä.

Haminan tavoitteena on luoda entistä vahvemmat yksilön ja yhteisöjen elinvoimaa tukevat rakenteet. Hamina haluaa tarjota kaupunkilaisille mahdollisuudet oman toiminta- ja työkyvyn ylläpitämiseen sekä hyvinvoinnin edistämiseen. Emme halua jättää ketään yksin. Haminan päämääränä on varmistaa myös tulevaisuuden haminalaisten elinvoima huomiolla luonto, luonnonvarojen säästäminen ja ilmastomuutos (ekologinen kestävyys), vähentämällä syrjäytymistä ja antamalla mahdollisuuksia toimijuudelle (sosiaalinen kestävyys) sekä uudistamalla toimintatapoja ja hyödyntämällä digitaalisuutta (taloudellinen kestävyys).

Myös lainsäädäntö velvoittaa kuntia asukkaidensa hyvinvoinnin edistämiseen. Kuntalain (410/2015 1§ 2 mom.) mukaan kunnan perustehtävänä on edistää asukkaidensa hyvinvointia ja alueensa elinvoimaa sekä järjestää asukkailleen palvelut taloudellisesti, sosiaalisesti ja ympäristöllisesti kestäväällä tavalla. Terveystieteiden laaki puolestaan velvoittaa kuntaa laatimaan valtuustolle hyvinvointikertomuksen vuosittain ja laajan hyvinvointikertomuksen joka neljäs vuosi.

Parhaimmillaan hyvinvointikertomus on eri hallinnonalojen asiantuntijoiden kanssa yhteistyössä koottu asiakirja, joka toimii johtamisen työvälineenä, poliittisen päätöksenteon tukena sekä strategiatyön, suunnittelun ja sen toimeenpanon perustana. Suunnitelmallinen hyvinvointityö on elinvoimaisen kunnan perusta.

Haminan ensimmäinen hyvinvointikertomus on laadittu vuosille 2021–2025.

Kertomus nostaa esille näkökulmia, joita hyvinvoinnin ja terveyden edistämiseksi on otettava jatkossa huomioon elinvoiman, haminalaisten osallisuuden, työ- ja toimintakyvyn, sekä kestävänsä tulevaisuuden vahvistamiseksi yhdessä kaupungin, kolmannen sektorin toimijoiden ja kuntalaisten kanssa.

Hyvinvointikertomuksen ensimmäisessä osassa kuvataan haminalaisten hyvinvoinnin tilaa tilasto- ja kokemustietoon perustuen. Tässä osassa raportoidaan päätyneen valtuustokauden aikana vuosina 2019–2021 toteutuneet keskeisimmät hyvinvointia edistävät toimenpiteet taulukkomuodossa. Raportoinnin jäsentämisessä hyödynnetään alueellisen hyvinvointikertomuksen painopisteitä.

Hyvinvoinnin tilaa kuvataan pääasiassa hyvinvointivaliokunnan ja kasvatusta- ja koulutusvaliokunnan valitsemilla indikaattoreilla. Kertomuksessa käytetään myös muiden tahojen asettamia indikaattoreita, kuten alueellisessa hyvinvointikertomuksessa (Kymsote) asetettuja indikaattoreita sekä kaupungin loppuvuodesta 2020 asukkailleen teettämän osallisuus- ja hyvinvointikyselyn tuloksia. Indikaattoritietojen vertailuvuodet ovat 2017–2021. Vertailukunnat ovat Loviisa, Heinola, Varkaus ja Rauma ja koko Suomi. Joissakin indikaattoreissa käytetään verrokkina myös Kymenlaaksoa. Vertailukunnat ovat valikoituneet koon, demografian sekä maantieteellisen sijainnin perusteella.

Hyvinvointikertomuksen toinen osa sisältää Haminan hyvinvointisuunnitelman vuosille 2021–2025. Hyvinvointisuunnitelman alussa esitetään yhteenveto haminalaisten elinvoimasta ja hyvinvoinnin haasteista hyvinvointikertomuksen tietoon perustuen. Hyvinvointisuunnitelma muodostuu hyvinvoinnin rakenteiden kehittämissuunnitelmasta sekä erillisistä lasten- ja nuorten hyvinvointisuunnitelmasta, ikäihmisten hyvinvointisuunnitelmasta ja osallisuutta edistävästä suunnitelmasta.

Työ- ja toimintakykyisyys on merkittävä kunnan talouteen vaikuttava tekijä.

Hyvinvoinnin edistäminen on keskeinen elinvoimatekijä. Se liittyy kaikkeen kunnan toimintaan kaavoituksesta, asumisesta, vesi- ja energiantuotannosta aina yksittäisen ihmisen valintoihin.

Hyvinvoinnin edistämisen suunnitelmat, voimavarojen suuntaaminen ja toimenpiteiden vaikuttavuuden arviointi tarvitsevat onnistuakseen täsmällistä tietoa.

OSA I

1 TAUSTAA HYVINVOINTIKERTOMUKSEN VALMISTELULLE

Kuntalain (410/2015 39 §) ja terveydenhuoltolain (1326/2010 12 §) mukaan kuntalaisten hyvinvoinnista ja terveydestä huolehtiminen on kunnan perustehtävä koskien kaikkia hallinnonaloja. Tavoitteena on ylläpitää ja edistää asukkaiden toiminta- ja työkykyä, ehkäistä sairauksia ja syrjäytymistä, vahvistaa osallisuutta sekä kaventaa väestöryhmien välisiä hyvinvointi- ja terveyseroja.

Mitä paremmin asukkaiden voimavarat, elinvoimaisuus, hyvinvoinnin haasteet sekä niihin liittyvät taustatekijät tunnetaan, sitä suunnitelmallisemmin on mahdollista tukea kaupunkilaisten elinvoimaa ja hyvinvointia palveluja ja elinympäristöä kehitettäessä. Kunnan ylin päättävä toimielin, kaupunginvaltuusto, on vastuussa päätöksistä, joilla hyvinvointia ja terveyttä edistetään Haminassa. Valtuusto velvoittaa eri toimialat ottamaan hyvinvointi- ja terveysnäkökulmat huomioon omassa toiminnassaan.

Strategiset, terveyttä ja hyvinvointia edistävät linjat edellyttävät myös toteutuakseen toimenpidesuunnitelmia, poikkihallinnollista yhteistyötä ja erityisesti rakenteita, joilla mahdollistetaan eri toimijoiden yhteistyö.

TEAviisari on Terveyden ja hyvinvoinnin laitoksen (THL) ylläpitämä vertailutietojärjestelmä kunnan terveyden edistämisen voimavarojen ja kehittämis-kohteiden tunnistamiseen. Haminan kokonaistilanne vuonna 2019 verrattuna maakunnan muihin kuntiin on ollut merkittävästi muita kuntia heikompi (kuva 1). Kehittämistä on johdon sitoutumisessa hyvinvoinnin johtamisessa suunnitelmalliseen seurantaan ja arviointiin. Myös pysyvien hyvinvoinnin johtamisen rakenteiden, osallisuuden systemaattisen edistämisen ja

hyvinvointikertomuksen puuttuminen ovat vaikuttaneet vuoden 2019 Teaviisarin tulokseen.

PISTEET	Kymenlaakso maakunta							
	Koko maa	Hamina	Kotka	Kouvola	Miehiikkälä	Virolahti	Pyhtää	
Kuntajohto	78	53	84	62	28	76	53	66
Sitoutuminen	77	64	83	60	25	53	53	66
Johtaminen	80	53	88	68	33	77	80	72
Seuranta ja tarveanalyysi	87	50	100	50	7	100	79	67
Voimavarat	65	75	62	62	50	88	25	63
Osallisuus	80	25	84	70	22	63	30	65

Taulukko 2. Kuntajohdon terveydenedistämisaktiivisuus

Hyvinvoinnin johtamisen voimavarat Haminaassa:

“Haminaassa on satsattu eri-ikäisten liikuntaan ja liikuntaryhmiin.”

“Haminaassa on vilkas yhdistys- ja järjestötoiminta.”

“Haminaassa hallinto on ketterä ja työntekijät asiakaslähtöisiä.”

“Mahtava luonto ja ympäristö.”

“Monialainen yhteistyö on vahvaa.”

“Hyvinvoinnin strateginen painoarvo on nousemassa kaupungissa.”

“Kaupunki on kompakti, koko mahdollistaa helposti autenttiset kohtaamiset ja hyvinvointia tukevien verkoston koordinaatio on suuria kaupunkeja helpompaa.”

“Haminaassa on panostettu nuorisotyöhön.”

“Haminaassa on panostettu lasten oikea-aikaiseen tukeen ja henkilöstön monipuoliseen ammattitaitoon. Avoin varhaiskasvatus pystyy reagoimaan ketterästi perheiltä tulleisiin aloitteisiin.”

“Varuskunta, satama-alue ja Google luovat positiivisia tulevaisuuden näkymiä kaupungissa.”

1.2 Hyvinvointikertomustyön valmistelu

Hyvinvointikertomustyö käynnistyi hyvinvointivaliokunnan ja kasvatus ja koulutus -valiokunnan yhteisessä iltakoulussa syksyllä 2019. Yhteistyön tuloksena vahvistettiin indikaattorit, joiden kautta haminalaisten hyvinvoinnin ja terveyden tilaa tullaan seuraamaan säännöllisesti myös sähköisesti. Haminan hyvinvointikertomustyö sai vauhtia maakunnallisen hyvinvointikertomuksen ja suunnitelman käynnistymisestä (25.9.2019). Hamina on osallistunut yhteistyöhön aktiivisesti.

Alueellisen hyvinvointikertomustyön yhteydessä syntynyt Haminan kuntakortti on toiminut pohjana Haminan hyvinvointikertomuksessa. Kuntakortin sisällön laadinnassa ja arvioinnissa ovat olleet mukana hyvinvointivaliokunnan jäsenet, poikkihallinnollinen osallisuusavaintiimi -työryhmä ja organisaation johto. Valmistelussa on edetty kokoamalla tutkittua tietoa Haminan hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen tilasta, haasteista sekä voimavaroista. Lisäksi kartoitettiin elinvoima- ja hyvinvointityöhön liittyvät vahvuudet.

Verrokkeina hyvinvointikertomuksessa on käytetty virkamiesjohdon määrittelemänä Heinolaa, Loviisaa, Raumaa, Varkautta ja koko maata. Tiedot haminalaisten hyvinvoinnista on koottu kansallisista tietolähteistä, käytössä olevista ohjelmista, tutkimustiedosta sekä tehdyistä kyselyistä. Hyvinvoinnin nykytilan kuvaamisessa on käytetty myös Kuntaliiton 2020-2021 kyselytutkimuksen ja nuorten toimijuuskyselyn 2020 tuloksia.

Keskeisenä osana hyvinvoinnin edistämistyötä ovat olleet Haminaassa toimenpiteet, joilla on tavoiteltu kuntalaisosallisuuden vahvistumista. Vuonna 2020 on aloitettu johdonmukainen osallisuutta edistävien toimintamallien valmistelu.

Osallisuus ja kuntalaisten toimijuus keskiöön ja voimavaraksi.

Näiden toimenpiteiden johdosta loppuvuodesta 2020 toteutettiin osallisuus- ja hyvinvointikysely, jolla saatiin kuntalaisten omakohtaista tietoa mm. koetusta hyvinvoinnin- ja terveydentilasta. Näitä tietoja on käytetty tietolähteenä myös hyvinvointikertomuksessa.

Tietolähteet hyvinvointikertomuksessa:

- *Sotkanet/hyvinvointikompassi*
- *Kouluterveyskysely*
- *Kuntakortti (mdi)*
- *Kuntaliiton kyselytutkimus kuntalaisille ja päättäjille 2*
- *Osallisuus- ja hyvinvointikysely 2020*
- *Huono-osaisuus karttasivusto*
- *Nuorten toimijuuskysely 2020*

1.3 Suunnitelmallisuus hyvinvoinnin edistämisen taustalla

Ensimmäinen maakunnallinen Kymenlaakson lasten ja nuorten hyvinvointisuunnitelma vuosille 2020-2024 on tehty tiiviissä yhteistyössä kaikkien Kymenlaakson kuntien, Kymsoten sekä järjestöjen, seurakuntien ja Poliisin ennalta estävän toiminnan ryhmän kanssa. Kunnallisen lasten ja perheiden ääntä

Maakunnallisen lasten ja nuorten hyvinvointisuunnitelman lisäksi kunnilla tulee olla oma hyvinvointisuunnitelma (lastensuojelulaki 12 §) lasten ja nuorten hyvinvoinnin edistämiseksi sekä lastensuojelun järjestämiseksi ja kehittämiseksi. Haminan kaupungin lasten ja nuorten hyvinvointisuunnitelma on päivitetty ja vahvistettu 1.11.2019. Kaupungin strategiset tavoitteet linjaavat suunnitelmaa ja samalla lasten ja nuorten hyvinvointisuunnitelma viitoittaa lasten ja nuorten palveluiden järjestämistä ja uudistamista linkittyen myös kaupungin muihin ohjelmiin.

Vanhuspalvelujen hyvinvointia edistävää työtä ohjattiin vanhuspoliittisella ohjelmalla vuoden 2018 loppuun saakka. Sosiaali- ja terveyspalvelujen siirtyminen kuntayhtymään 1.1.2019 alkaen vaikutti merkittävästi ikäihmisiin kohdistuvaan hyvinvointityöhön. Kunnan roolin muuttuessa oli mietittävä uudestaan, miten hyvinvointia edistävä työ otetaan kaupungissa haltuun ja miten yhteistyö kuntayhtymän kanssa rakennetaan. Haminan kaupungin ikäihmisten hyvinvointisuunnitelman valmistelu käynnistyi 2020. Samoihin aikoihin käynnistyi myös Kymsoten koordinoimana alueellinen ikäihmisten hyvinvointisuunnitelma. Suunnitelmat valmistuvat vuoden 2021 aikana.

Kymenlaakson Terveysliikuntastrategia 2021 - 2025 jatkaa edellisen strategian viitoittamaa tietä. Strategiassa keskeisenä on kymenlaaksolaisia innostaa liikkumaan luonnossa. Strategiassa on kuvattu olosuhteet, liikuntatarjonta ja -toimijat, jotka

vievät strategiaa käytäntöön. Terveysliikuntastrategia tulisi nähdä yhtenä perustoista, johon muut suunnitelmat pohjaavat.

1.4 Yhteistyöllä hyvinvointia

Sote-palvelut siirtyivät 1.1.2019 lukien kuntayhtymä Kymsotelle. Kuntayhtymän myötä myös ennaltaehkäisevään toimintaan kohdennettuja resursseja ja toimintamalleja siirtyi kuntayhtymään. Yhteinen alueellinen hyvinvointikertomus- ja suunnittelutyö on auttanut yhteistyötahojen hahmottamisessa ja edistänyt Haminan hyvinvointityön systematisointia.

Kuntien ja kuntayhtymän yhteisenä tavoitteena on tukea asukkaiden osallisuutta, helpottaa palvelujen saatavuutta ja tarjota mahdollisuuksia kuntalaiselle itselleen ylläpitää ja edistää omaa ja lähiympäristönsä hyvinvointia. Yhteistyöllä tuetaan painopisteen siirtämistä sosiaali- ja terveydenhuollon korjaavista palveluista ennaltaehkäisyyn, ennakointiin sekä hyvinvointi- ja terveyserojen kaventamiseen. Valtakunnallinen rarkaisu hyvinvointialueiden perustamisesta lisäävät entisestään tarvetta yhdyspintojen tarkentamiseen sekä rakenteiden vahvistamiseen hyvinvointityössä. työllisyyden hoito jää kunnille, joka haastaa haminan erilaisten työllistämistratkaisuiden kehittäminen ja työttömien osaamisen hyödyntämiseen.

Haminassa elinvoimaa ovat olleet mukana edistämässä alueen julkiset ja yksityiset toimijat, järjestöt, seuratoimijat, säätiöt, seurakunta, oppilaitokset ja yritykset. Parhaillaan on käynnissä järjestöyhteistyön kehittämisen kokonaisuus Kymenlaakson alueella.

Haminassa lisätään järjestöjen osallisuutta hyvinvointisuunnittelussa sekä roolia kunnan hyvinvoinnin ja terveyden edistämistyössä. Tämän tueksi tullaan laatimaan järjestöyhteistyön malli, joka pitää sisällään yhteisesti määritellyt järjestöyhteistyötä koskevat toimintaperiaatteet.

Kymenlaakson 2021 strategian Strategiassa kymenlaaksolaisia liikkumaan luonnossa.	-	2025 jatkaa viitoittamaa keskeisenä on innostaa on kuvattu	Terveysliikuntastrategia edellisen tietä. on innostaa
--	---	--	---

*Järjestöt vahvemmin
mukaan suunnitelmalliseen
yhteistyöhön hyvinvoinnin
edistämiseksi.*

*Hyvinvointikertomus ja
suunnitelmat tullaan jalkaut-
tamaan osaksi seura- ja
yhdistystoimintaa.*

Vapaaehtoistyön rooli ja osuus elivoimatyössä on ollut merkittävä. Vapaaehtoistyötunnin arvo lasketaan olevan jopa kuusi ja puolikertainen. Yhdellä vapaaehtoistyöhön sijoitetulla eurolla saadaan reilu kuusinkertainen tuotos yhtä työtuntia kohden laskettuna.

Kuntalaisten omaehtoisen toiminnan tukeminen ja kuntalaisten yhteensaattaminen ovat hyvinvointityössä keskeistä ja kaupungin rooli on mm. toimia alustana ja antaa tukea eri tavoin. Mahdollisuuksia yhteisöllisyyden kehittymiselle voidaan luoda esimerkiksi antamalla käyttöön toimitiloja sekä huomioimalla yhteisöllisyys ympäristön ja tilojen suunnittelussa. Asutuksellista demokratiaa edistämällä kaupunki voi antaa kylille ja asuinalueille enemmän oikeuksia omaan ympäristöönsä ja sen kehittämiseen edistäen samalla yhteisöllisyyttä ja sen myötä myös elinvoimaa.

Kansalaisaktiivisuus lisääntyy. Järjestötoiminnan tilalle on tulossa kuntalaisten omasta aloitteesta toimivia ryhmiä, jotka sosiaalisen median kautta luovat verkostoja ja kokoavat yhteen aiemmin toisilleen tuntemattomia ihmisiä yhteisen asioiden ja erilaisten teemojen ympärille, kuten talkoot, tapahtumat ja kirpputorit, synnyttäen toimeliaisuutta ja hyvinvointia. Viisaasti toimiva kunta kannustaa ja antaa mahdollisuuden asukkaiden aktiiviseen, hyvinvointia edistävään ja kunnan arvojen mukaiseen toimintaan. Hallinnon haasteena on oppia osallistumaan kuntalaisten toimijuuteen ja tukemaan sitä.

*Hallinto uudistuu ja osallistuu
kuntalaisten toimintaan.*

*Kansalaisaktiivisuutta
hyödynnetään*

2 HYVINVOINNIN STRATEGISET PAINOPISTEET

Hyvinvoinnin strategiset painopisteet on määritelty alueellisen hyvinvointikertomuksen valmistelun yhteydessä. Painopisteinä kuvaataan ne keskeiset tekijät, jotka näyttävät vaikuttavan eniten kuntalaisten elinvoimaan, toimijuuteen sekä toiminta- ja työkykyyn Kymenlaaksossa.

- Päihteetön elämä ja sen tukeminen.
- Terveelliset elintavat ja hyvä mielenterveys.
- Turvallinen arki ja terveellinen ympäristö.
- Merkityksellinen elämä.

Jatkossa Hamina voi tarkentaa ja täsmentää painopisteitä strategiansa mukaisesti osana kunnan resurssien ohjaamista ja toimintakulttuurin uudistusta kohta entistä asiakaskeskeisempää ja voimavaralähtöistä kuntatyötä.

3 MENNEEN VALTUUSTOKAUDEN ARVIOINTIA

Tässä ensimmäisessä laajassa hyvinvointikertomuksessa hyvinvoinnin edistämisen onnistumisen arviointi nyt päättyvältä valtuustokaudelta on toteutettu niin, että vastuualueet ovat koonneet toukokuussa 2021 keskeisimmät haminalaisten hyvinvointiin liittyvät toteutuneet toimenpiteet vuosilta 2019-2021 [Hyvinvoiva haminalainen-](#) ja [Vetovoimainen Hamina](#) -taulukoihin. Vuoden 2019 alusta alkaen sote-palvelut siirtyivät Kymenlaakson sosiaali- ja terveyspalvelujen kuntayhtymä Kymsoelle. Kaupungin hallinto- ja organisaatorakenne uudistuivat samanaikaiseksi, jonka takia arvioinnissa keskitytään vuosiin 2019-2021.

4 HAMINALAISTEN HYVINVOINTI

Koronaviruksen aiheuttama COVID-19-pandemia on vaikuttanut monin tavoin myös haminalaisten elämään maaliskuusta 2020 alkaen. Perustoimeen-tulotuen tarve on lisääntynyt erityisesti niillä, joilla ti-lanne on ollut heikko jo ennen pandemiaa. Epidemian aikana lomautukset ja työttömyys ovat lisääntyneet.

Sosiaalisten kontaktien vähyys ikäihmisillä on aiheuttanut yksinäisyyttä ja alakuloa. Fyysisen aktiivisuuden väheneminen on uhannut toimintakykyä. Useat hoitoa ja seuranta vaativat terveysongelmat ovat saattaneet jäädä hoitamatta ja siksi pahentua, kun vastaanotolle ei ole uskallettu hakeutua tai sovittuja aikoja on peruttu. Monille iäkkäille digitaalisten etäpalvelujen käyttö on vaikeaa tai mahdotonta, jos osaamista tai tarvittavia laitteita ei ole.

Koulujen opetus on toteutettu pääosin etäopetuksena ja siinä on onnistuttu Haminassa hyvin. Joidenkin oppilaiden kohdalla etäopetus on vaikeuttanut oppimista. Perheille, joissa on erityistä tukea tarvitsevia lapsia, oli suurta haittaa arjen rakenteiden äkillisestä murtumisesta. Nuorten ahdistus ja yksinäisyyden kokemus ovat lisääntyneet. Myös nuorten tulevaisuuden näkymään on tullut varjoja.

Mielenterveys- ja päihdeongelmista kärsivien ihmisten arkea kannattelevat normaalitilanteessa monet ryhmämuotoiset ja vuorovaikutukseen perustuvat palvelut ja toiminnot. Muutokset mm. matalan kynnyksen päivätoiminnassa ovat vaikuttaneet heidän arkeensa ja hyvinvointiinsa paljon. Palveluja on tarjottu aiempaa enemmän etäpalveluina. Erityisesti haavoittuvimmassa asemassa olevat ihmiset jäävät kuitenkin helposti näiden palvelujen ulkopuolelle, kun mahdollisuuksia ja kykyjä niiden käyttämiseen ei ole.

Sosiaalisten kontaktien väheneminen, siirtyminen etätöihin ja harrastustoiminnan keskeytyminen ovat olleet monille kuitenkin myös positiivinen muutos, joka on rauhoittanut arkielämää.

Perheen kanssa vietetyn ajan määrä on kasvanut. Reilulla kolmasosalla työikäisistä vapaa-ajan liikunta on vähentynyt, mutta toisaalta lähes yhtä suurella osalla se on lisääntynyt.

Koronaepidemia ja sen rajoitustoimet ovat herättäneet ihmisissä halun auttaa. Yhteisöllisyyden vahvistuminen näkyy esimerkiksi iäkkäiden auttamisessa ja ruoka-apuina. Ikääntyneille on järjestetty kaupungin toimista kauppalpalvelua, toteutettu soittorinkejä, lisätty mahdollisuuksia ulkona tapahtuvaan liikuntaan.

INDEKSIT	Kymenlaakso	Hamina	Kotka	Kouvola	Miehikkälä	Virolahti	Pyhtää
Sairastavuus	111.7	97.7	112.7	99.3	115.6	108.6	100.9
Syöpä	125.2	105.7	112.8	103.1	99.7	111.4	97.4
Sepelvaltimotauti	105.8	72.1	113.6	93.7	99.2	79.7	107.2
Aivoverisuonitauti	102.5	92.8	104.4	84.1	119.2	94.4	88.0
Tuki- ja liikuntaelinsairaus	140.4	145.6	141.9	115.3	150.6	130.2	153.4
Mielenterveys	95.7	75.3	90.6	99.4	120.7	114.6	84.7
Tapaturma	87.6	77.2	78.8	89.9	77.6	87.1	58.3
Dementia	126.3	99.0	193.2	92.9	93.3	106	96.2

4.1 Koettu hyvinvointi, terveys ja materiaallinen hyvinvointi

Kaupungin teettämän osallisuus- ja hyvinvointikyselyn (vastaajia 1436) mukaan haminalaisista 82 % kokee terveydentilansa hyväksi. Elämänlaatunsa ja toimintakykynsä hyväksi kokee vastaajista 85 %. Kysely toteutettiin korona-aikaan marraskuussa 2020, jolla voi olla vaikutuksia tuloksiin. Kysely tullaan toteuttamaan joka toinen vuosi.

THL:n sairastavuusindeksi kokoaa tiedot seitsemästä vakavasta sairausryhmästä. Näitä ovat: syöpäsairaudet, sepelvaltimotauti, aivoverisuonitautit, tuki- ja liikuntaelinten sairaudet, mielenterveyden häiriöt, tapaturmat sekä dementia. Koko maan sairastavuusindeksiä kuvataan luvulla 100. Mitä pienempi indeksiluku on, sitä terveempi on väestö.

Indeksien mukaan Haminassa (taulukko 1) väestön sairastavuus on suurempaa kuin keskimäärin Suomessa syöpäsairauksissa ja tuki- ja liikuntaelinsairauksissa. A-lueella päihdeiden käyttö sekä siitä johtuvat terveyshaitat ovat kasvaneet ja vaikuttavat osaltaan muuhun sairastavuuteen. Kymenlaakson vertailulukuihin verrattuna Hamina sijoittuu sairastavuuden osalta keskiarvoa korkeammalle tuki- ja liikuntaelinsairauksissa luvun olleen 145.6. Kaikkien muiden indikaattoreiden osalta Haminan luvut ovat Kymenlaakson vertailussa keskiarvoa matalammat.

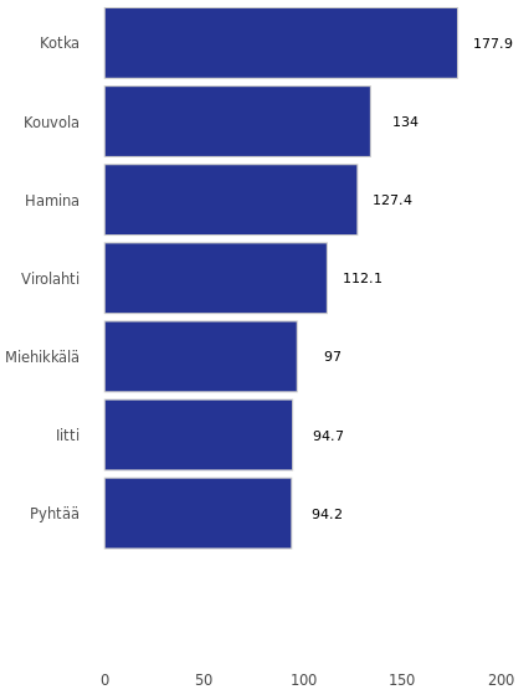
Taulukko 1: THL:n sairastavuusindeksit 2014–2016, ikävakioidu (2018)

4.2 Huono-osaisuus

Huono-osaisuudella on merkittävä yhteys hyvinvointiin. Sosiaalisella huono-osaisuudella viitataan moniulotteiseen hyvinvoinnin resurssien puutteeseen, jota mitataan toisen asteen koulutuksen ulkopuolelle jäämisellä, koulupudokkuudella, työttömyydellä ja toimeentulotuen asiakkuudella.

Hamina-Kotka seutu on valtakunnallisesti sijalla yksi huono-osaisuudessa. Alueella on 33 % enemmän huono-osaisuutta kuin kunnissa keskimäärin. Kymenlaakson kunnista eniten huono-osaisuutta on Kotkassa (177) ja Haminassa toiseksi eniten (127) (kuva 2)

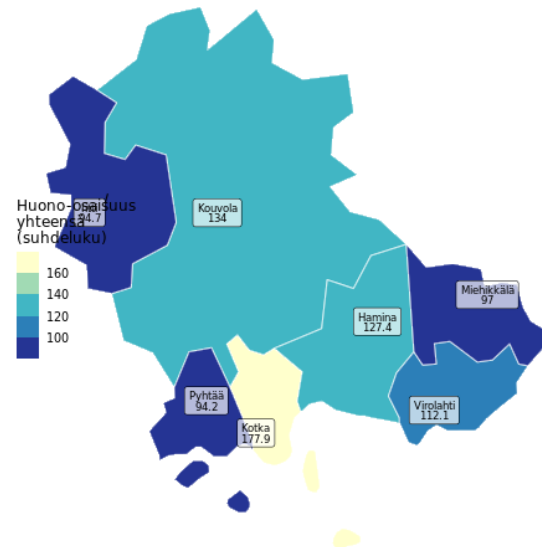
Haminalaisista 78 % saa katettua tuloillaan tavanomaiset menot. Vaikeuksia suoriutua taloudellisesti on joka viidennellä ja 3 %:lla on tässä suuria vaikeuksia.

4.3 Puutteellisesti asuvat ja asunnottomat

Puutteellisesti asuvalla tarkoitetaan joko keskuslämmityksen ja/tai peseytymismahdollisuuksien puuttumista. Haminassa noin 5 % väestöstä asuu puutteellisesti varustetuissa asunnoissa, kun koko Suomen luku on 6 %. Puutteellisesti asuvien ruokakuntien määrä vuonna 2019 oli 935. Vuonna 2020 puutteellisesti asui 920 ruokakuntaa.

Asunnottomia 20-64 vuotiaita on Haminassa rapor-tointi hetkellä kymmenen (10). Kaksi asunnottomista ei ole Kymsoten palvelujen piirissä. (lähde; Sininauha ry 3.6.2021). Asunnottomat asuvat tällä hetkellä läheisten tai ystävien luona.

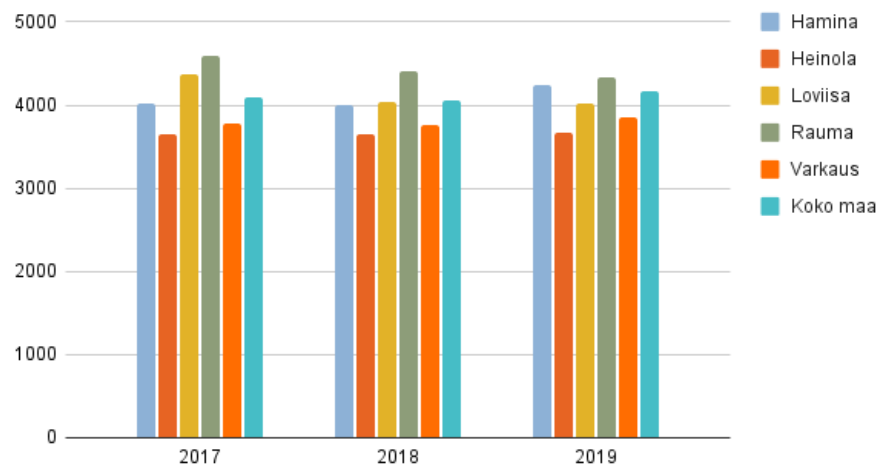

Osallisuus- ja hyvinvointikyselyssä (2020) 87 % vastaajista (1224/1418) on täysin tai melko tyytyväinen asumiseensa. 7 % vastaajista ilmoittaa, että on jonkin verran tai täysin eri mieltä. Asumisviihtyvyyteen heikentävästi on kuvattu vaikuttavan muun muassa pitkät etäisyydet, koetut meluhaitat ja asuntojen koko.

3 TALOUS JA ELINVOIMA

VEROTULOT, EUROA / ASUKAS 2019

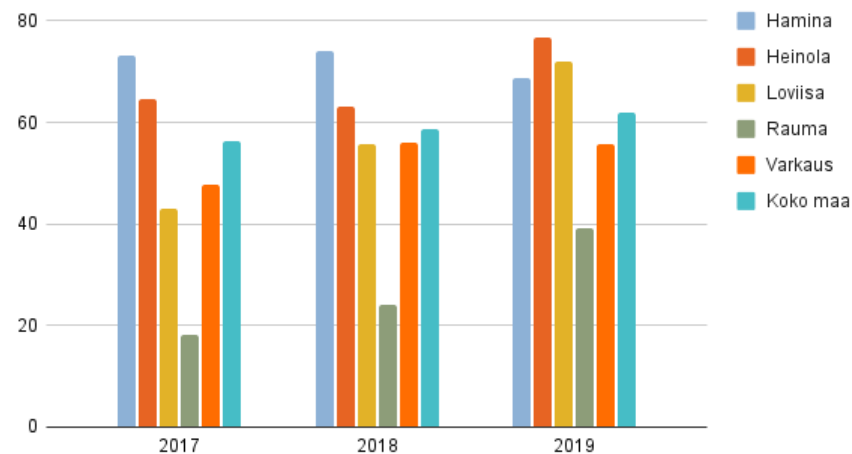

VUOSI 2019

3664 Heinola
3858 Varkaus
4014 Loviisa
4166 Koko maa
4249 Hamina
4326 Rauma

Haminan verotulot ovat parantuneet vertailuvuosina 2017-2019 ollen myös hieman koko maata paremmat 2019.

SUHTEELLINEN VELKAANTUNEISUUS, %

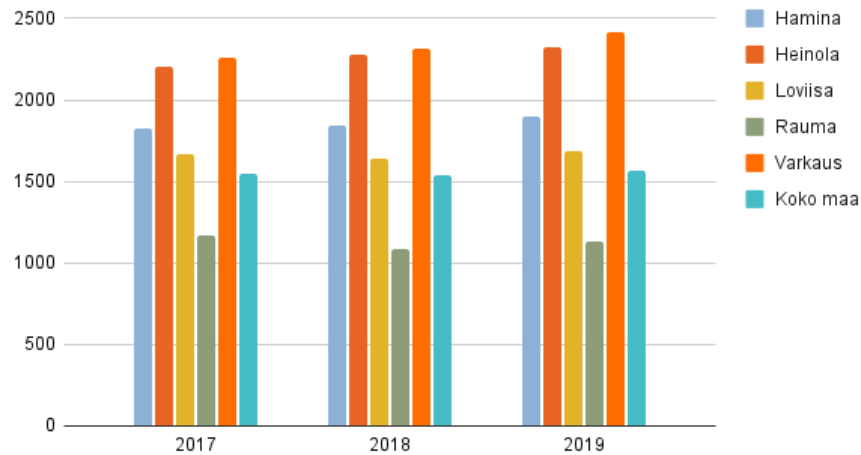

VUOSI 2019

39,1 Rauma
55,8 Varkaus
62 Koko maa
68,7 Hamina
72 Loviisa
76,7 Heinola

Haminan velkaantuneisuus on ollut vertailuvuosina 2017-2018 korkein verrokki-kuntiin ja koko maan keskiarvoon verrattuna. Vuonna 2019 on havaittavissa suhteellisen velkaantuneisuuden laskua edellisvuosiin nähden.

VALTIONOSUUDET YHTEENSÄ EUROA / ASUKAS

VUOSI 2019

1132 Rauma
 1570 Koko maa
 1683 Loviisa
 1897 Hamina
 2420 Varkaus
 2328 Heinola

Valtionosuudet ovat laskennallista rahaa, joka perustuu kunnan asukkaiden palvelutarpeeseen, kuten kunnan väestö ja ikärakenne sekä erilaisiin olosuhdetekijöihin kuten kaksikielisyys, erityisen harva asutus. Haminassa vuonna 2019 euromääräiset valtionosuudet asukasta kohden ovat olleet 1897 eur/asukas. Haminan osuus on koko maan keskiarvoa suurempi.

LAINAKANTA, EUROA / ASUKAS

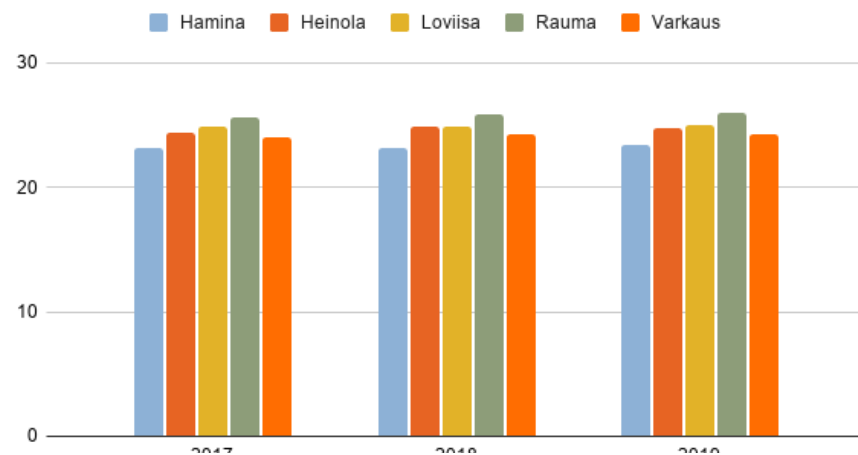
VUOSI 2019

1554 Rauma
 3342 Koko maa
 3595 Varkaus
 4308 Heinola
 4323 Loviisa
 4336 Hamina

Lainakanta Haminassa asukasta kohden on vertailukuntiin ja koko maahan nähden korkein. Lainakanta on pysynyt verrokkikuntiin ja koko maan tilanteeseen nähden korkeana vertailuajanjaksolla.

GINI-KERROIN, KÄYTETTÄVISSÄ OLEVAT TULOT

GINI-kerroin, käytettävissä olevat tulot

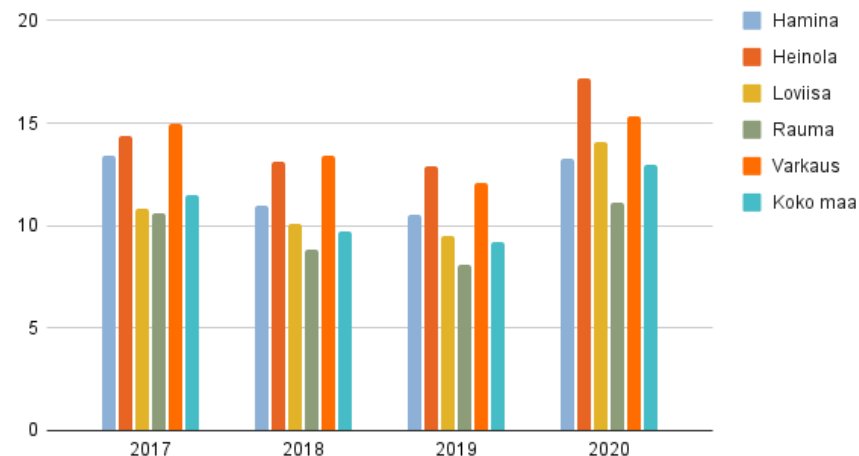
VUOSI 2019

23,4 Hamina
24,3 Varkaus
24,7 Heinola
25 Loviisa
26 Rauma
27,9 Koko maa

Mitä suuremman Gini-kertoimen saa, sitä epätasaisempi tulonjako on. Työllisyys ja työttömyys ovat keskeisimmät tuloeroihin vaikuttavat tekijät. Hyvin suurten tuloerojen katsotaan heikentävän sosiaalista koheesiota, luottamusta ja liikkuvuutta, joiden heikkenemisellä on negatiivisia vaikutuksia väestön hyvinvointiin ja talouteen.

Haminan tilanne on verrokkikuntiin ja koko maan keskiarvoon nähden on parhaimmalla tasolla vuonna 2019 GINI-kertoimen ollessa 23,4.

TYÖTTÖMÄT, % TYÖVOIMASTA

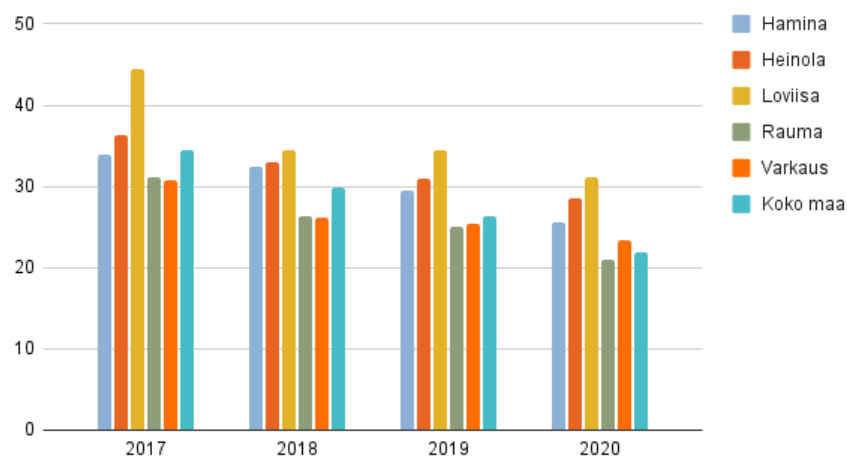

VUOSI 2019

11,1 Rauma
13 Koko maa
13,3 Hamina
14,1 Loviisa
15,3 Varkaus
17,2 Heinola

Työttömyys koko työvoimaan suhteutettuna on Haminassa laskenut vuodesta 2017 vuoteen 2019. Haminalaisten työttömyys on lähtenyt kasvuun vuonna 2020. Suunta on samankaltainen koko maassa ja vertailukunnissa.

PITKÄAIKAISTYÖTTÖMÄT, % TYÖTTÖMISTÄ

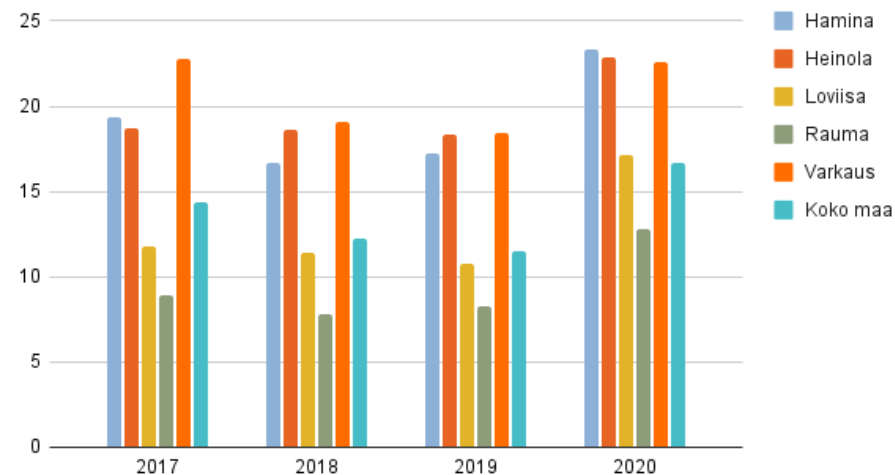

VUOSI 2020

21,9 Koko maa
 24,3 Kymenlaakso
 25,5 Hamina
 28,5 Heinola
 20,9 Rauma
 23,3 Varkaus
 31,1 Loviisa

Haminan pitkäaikaistyöttömien osuus työttömistä oli vuonna 2020 25,5 %.

NUORISOTYÖTTÖMÄT, % 18 - 24-VUOTIAASTA TYÖVOIMASTA

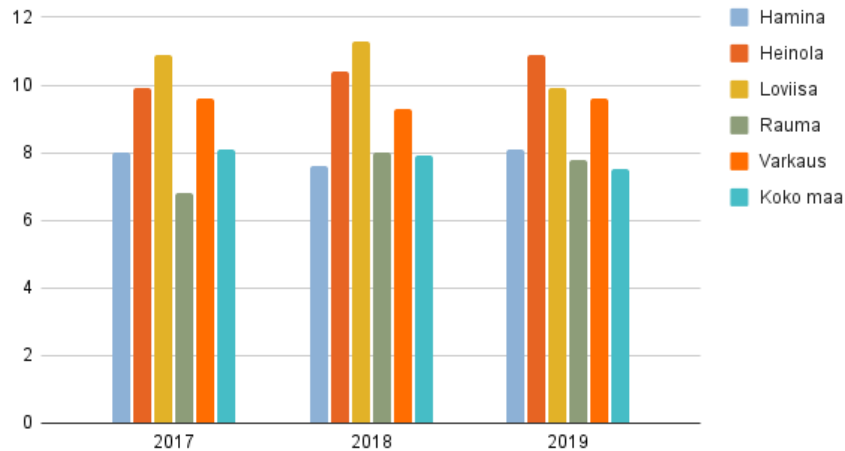

VUOSI 2020

12,8 Rauma
 16,7 Koko maa
 17,1 Loviisa
 22,6 Varkaus
 22,9 Heinola
 23,3 Hamina

Haminan nuorisotyöttömyys on lisääntynyt vuodesta 2018 vuoteen 2020 ollen 23,3 % 18-24-vuotiaasta työvoimasta. Verrokkikuntiin ja koko maahan nähden nuorisotyöttömyyttä ilmenee Haminassa eniten.

KOULUTUKSEN KOULUTUKSEN ULKOPUOLELLE JÄÄNEET 17-24-VUOTIAAT, % VASTAAVANIKÄISESTÄ VÄESTÖSTÄ

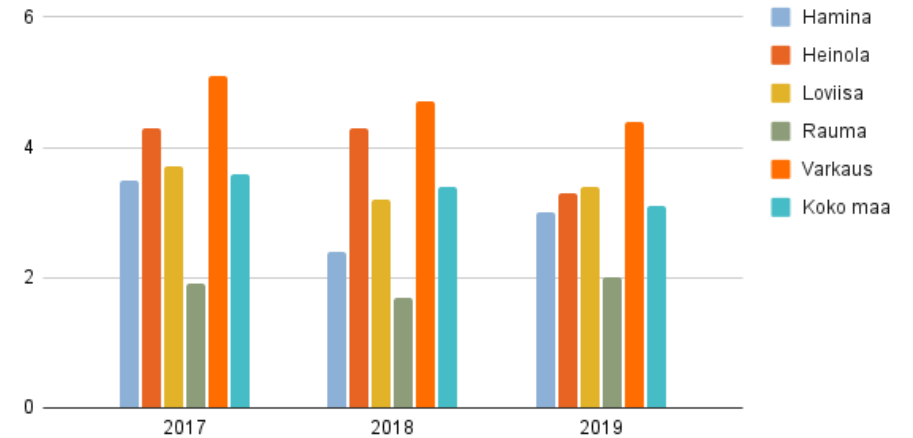
VUOSI 2019

7,5 Koko maa
7,8 Rauma
8,1 Hamina
9,6 Varkaus
9,9 Loviisa
10,9 Heinola

Koulutuksen ulkopuolelle jääneiden nuorten osuus Haminassa on hieman noussut vertailuvuosina ollen koko maahan verrattuna jonkin verran yleisempää. Vain perusasteen suorittaneita Haminassa oli vuonna 2019 29,4 % väestöstä, kun Kymenlaakson vastaava luku oli 28,3 %.

Nuoret ilmoittavat nuorten toimijuuskyselyssä (2020) heille keskeisiksi tulevaisuuden tavoitteiksi muun muassa pysyvän työsuhteen, mahdollisuuden tehdä itseään kiinnostavaa työtä ja korkean elintason.

TOIMEENTULOTUKEA PITKÄAIKAISESTI SAANEIDEN 18-24 VUOTIAIDEN PROSENTTIOSUUS VASTAAVAN IKÄISESTÄ VÄESTÖSTÄ

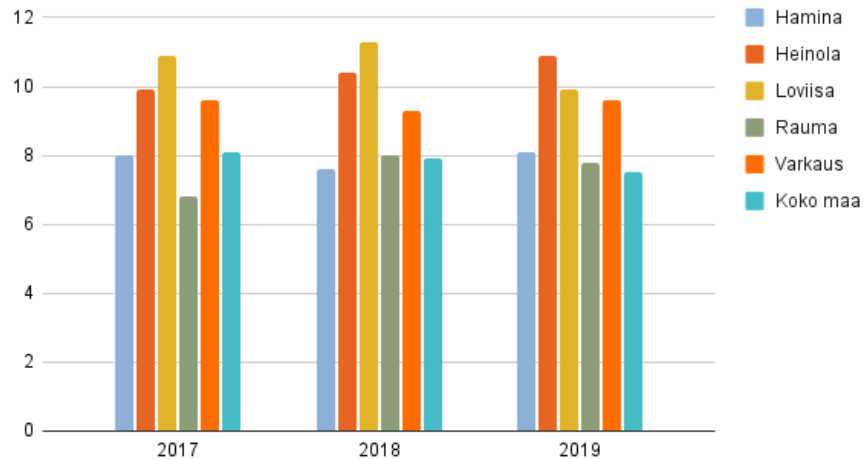

VUOSI 2019

2 Rauma
3 Hamina
3,1 Koko maa
3,3 Heinola
3,4 Loviisa
4,4 Varkaus

Haminalaisten nuorten pitkäaikaisesti toimeentulotukea saaneiden määrät ovat vaihdelleet vertailuvuosina tehden selkeän nousun vuoteen 2018 verrattuna. Kaikkiin vertaileviin kuntiin ja koko maan lukuihin verrattuna tilanne on kuitenkin pysynyt suhteellisen samana, jääden vuonna 2019 hieman alle koko maan keskiarvon 3,1 (Haminassa 3).

MIELENTERVEYDEN JA KÄYTTÄYTYMISEN HÄIRIÖIDEN VUOKSI TYÖKYVYTTÖMYYSELÄKETTÄ SAAVAT 16 - 24-VUOTIAAT, % VASTAAVANIKÄISESTÄ VÄESTÖSTÄ

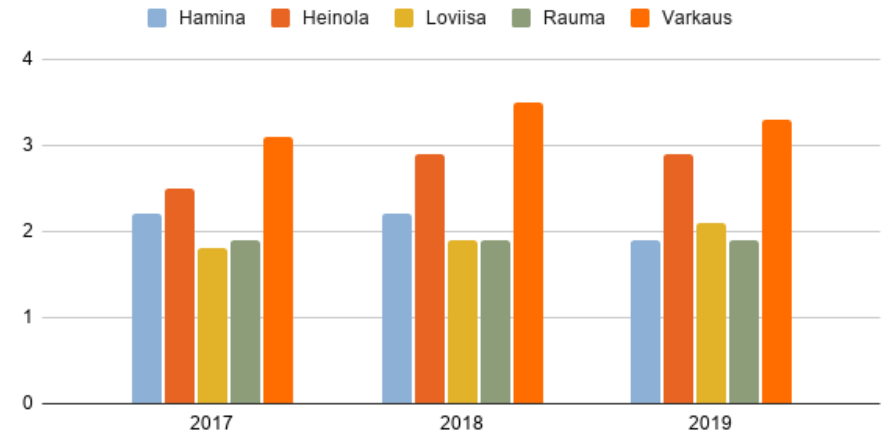

VUOSI 2020

0,6 Rauma
 1,2 Koko maa
 1,4 Kymenlaakso
 1,4 Loviisa
 1,6 Hamina
 1,6 Heinola

Vuonna 2020 mielenterveyden ja käyttäytymisen häiriöiden vuoksi työkyvyttömyyseläkettä saavien 16-24 -vuotiaiden haminalaisten määrä suhteessa vastaavan ikäiseen väestöön oli 1,6 %. Kehitys vertailuvuosina 2017-2020 on ollut myönteinen ja työkyvyttömyyseläkettä saavien suhteellinen osuus on pienentynyt. Haminassa työkyvyttömyyseläkettä saavien osuus on korkeampi verrattuna koko maan keskiarvoon.

TOIMEENTULOTUKEA PITKÄAIKAISESTI SAANEIDEN 25-64 VUOTIAIDEN PROSENTTIOSUUS VASTAAVAN IKÄISESTÄ VÄESTÖSTÄ

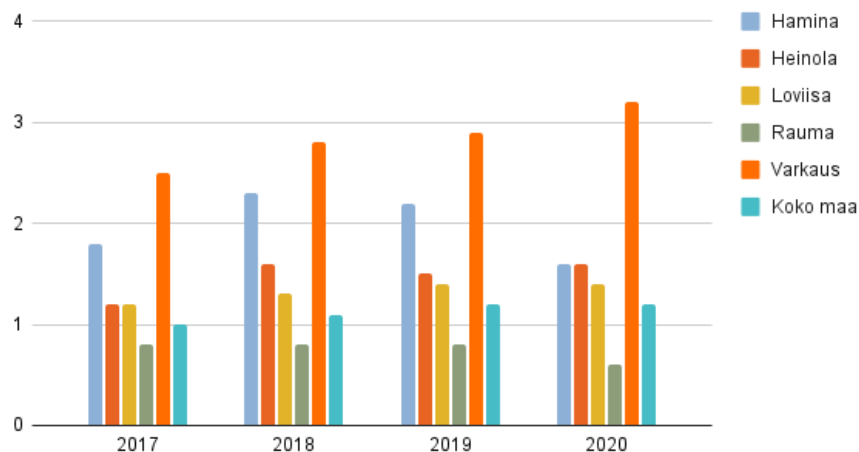
VUOSI 2019

1,9 Rauma
 1,9 Hamina
 2,1 Loviisa
 2,7 Koko maa
 2,9 Heinola
 3,3 Varkaus

Aikuisten pitkäaikaisesti toimeentulotukea saaneiden osuus on Haminassa laskenut vuoden 2019 tilastoissa vertailuvuosien verrattuna, ollen 1,9 %.

Pitkäaikaisesti toimeentulotukea saaneet ovat vuoden aikana olleet vähintään 10 kuukautta toimeentulotuen tarpeessa. Joskus asiaan liittyy pitkäaikainen työttömyys tai päihteiden väärinkäyttö. Myös mielenterveyteen liittyvät elämänhallinnan haasteet saattavat viedä toimeentulotuen asiakkaaksi. Lisäksi on paljon asiakkaita, joiden toimeentulotuen tarve johtuu vaikeuksista työllistyä.

MIELENTERVEYSPERUSTEISESTI SAIRAUSPÄIVÄRAHAA SAANEET 25 - 64- VUOTIAAT / 1000 VASTAAVANIKÄISTÄ 2

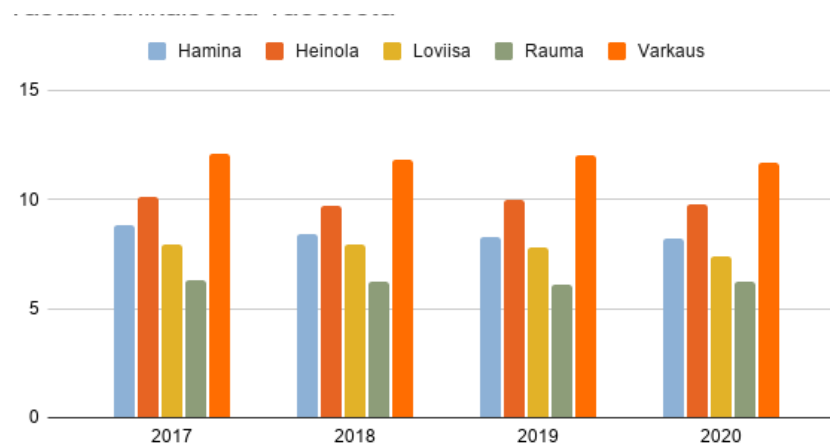

VUOSI 2020

20 Loviisa
 23,9 Rauma
 24,7 Hamina
 25 Heinola
 26,9 Koko maa
 28,6 Varkaus

Mielenterveysperusteisesti sairauspäivärahaa saavien määrä haminalaisen aikuisväestön keskuudessa on lähtenyt pieneen laskuun. Mielenterveysperusteisesti päivärahaa saaneiden 25-64-vuotiaiden osuus vastaavaniikäisiin nähden oli 2,47 % vuonna 2020.

TYÖKYVYTTÖMYYSELÄKETTÄ SAAVAT 25 - 64-VUOTIAAT, % VASTAAVANIKÄISESTÄ VÄESTÖSTÄ

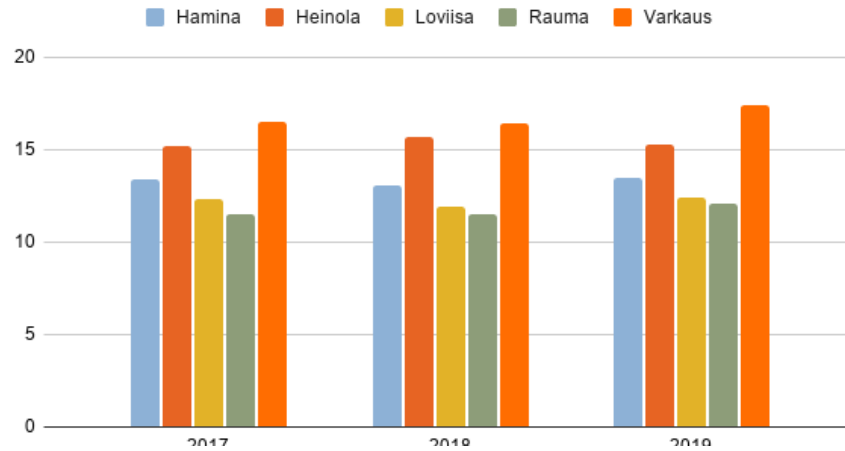

VUOSI 2020

6,2 Rauma
 6,5 Koko maa
 7,4 Loviisa
 8,2 Hamina
 8,7 Kymenlaakso
 9,8 Heinola
 11,7 Varkaus

Työkyvyttömyyseläkettä saavien osuus haminalaisista 25-64 vuotiaista oli vuonna 2020 8,2 %. Työkyvyttömyyseläkettä saavien osuus on Haminassa korkeampi koko maahan verrattuna. Työkyvyttömyyseläkettä saavien osuus on pysynyt Haminassa vertailuvuosina melko samana.

KUNNAN YLEINEN PIENITULOISUUSASTE

VUOSI 2020

- 12,1 Rauma
- 12,4 Loviisa
- 13,4 Koko maa
- 13,5 Hamina
- 15,3 Kymenlaakso
- 15,3 Heinola
- 17,4 Varkaus

Indikaattori ilmaisee pienituloisiin kotitalouksiin kuuluvien henkilöiden prosentuaalisen osuuden kaikista alueella asuvista henkilöistä. Mediaanitulot (€) saadaan, kun 18-vuot-ta täyttäneet asukkaat asetetaan käytettävissä olevien rahatulojen mukaan suuruus-järjestykseen. Mediaanitulo on keskimmäisen tulonsaajan tulo. Keskimmäisen tulon-saajan kummallekin puolelle jää yhtä monta tulonsaajaa. Pienituloisia ovat ne, jotka ansaitsevat alle 60 % suomalaisten mediaanitulosta.

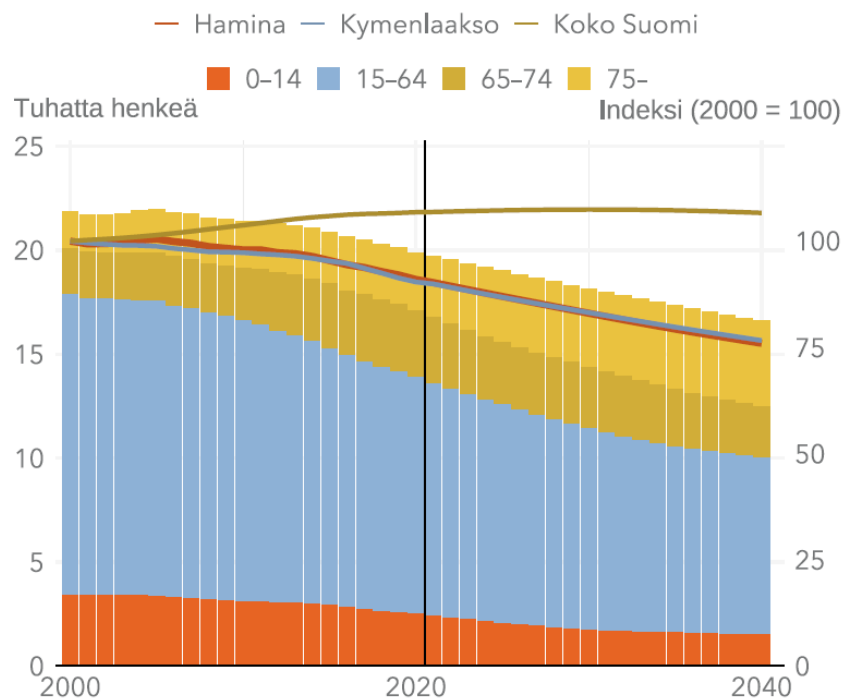

3 VÄESTÖ

IKÄRAKENNE JA SEN MUUTOS

Lähde: Tilastokeskus väestöennuste 2019 Hamina

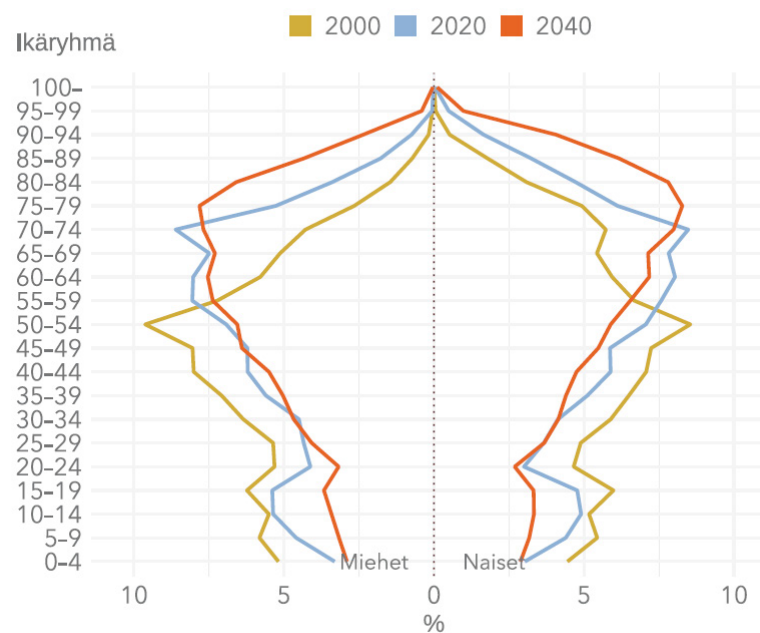
Väestörakenne- ja ennuste 2000-2040

Lähde: Tilastokeskus.
Päivitetty: 31.3.2021.

IKÄPYRAMIDI

Ikärakenne 2000-2040

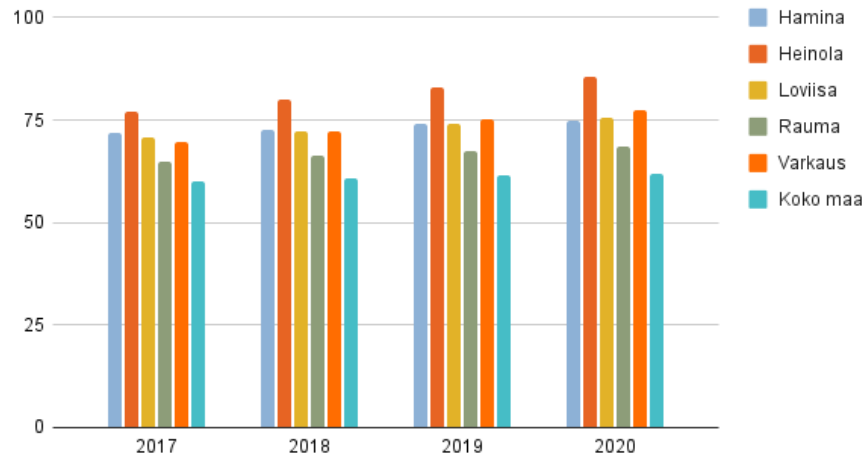

Lähde: Tilastokeskus.
Päivitetty: 31.3.2021.

Haminassa eläkeikäisen väestön osuus on koko maan suurimpien joukossa ja syntyvyys on maan alhaisimpia. Väestö vähenee alueella nopeasti. Haminan väestömäärä loppuvuodesta 2020 oli 19 980 (31.12.2020). Väestön kokonaismäärän on arvioitu laskevan vuoteen 2030 mennessä noin 11 % vuoden 2019 tasosta ja tästä 0-15 -vuotiaiden lasten määrän ennustetaan laskevan seuraavan 10 vuoden aikana 28 %.

Vuonna 2020 15,9 % haminalaisista oli 18-vuotiaita tai nuorempia. Kymenlaaksossa osuus oli vastaavasti 16,2 %

HUOLTOSUHDE, DEMOGRAFINEN

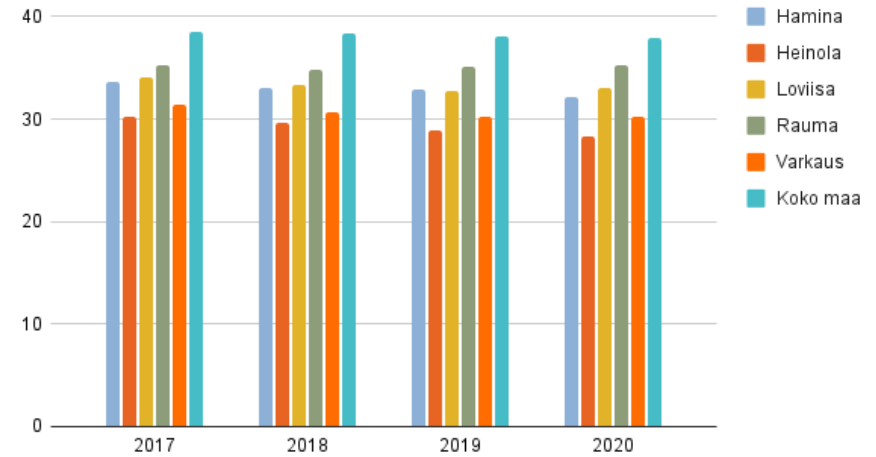
VUOSI 2019

61,9 Koko maa
68,6 Rauma
74,7 Hamina
75,5 Loviisa
77,4 Varkaus
85,6 Heinola

Demografisella huoltosuhteella tarkoitetaan asukkaiden määrää, joiden ikä on alle 15 vuotta tai yli 65 vuotta. Mitä enemmän lapsia ja ikääntyneitä kunnassa on, sitä korkeampi huoltosuhte on suhteessa työikäisiin.

Haminan tilanne on ollut vertailuvuosina kasvusuuntainen, ja koko maan tilanteeseen verrattuna huomattavasti korkeampi kuin keskiarvo. Kaikissa verrokkikunnissa huoltosuhte on nousussa, kuten myös koko maassa.

LAPSIPERHEET, % PERHEISTÄ

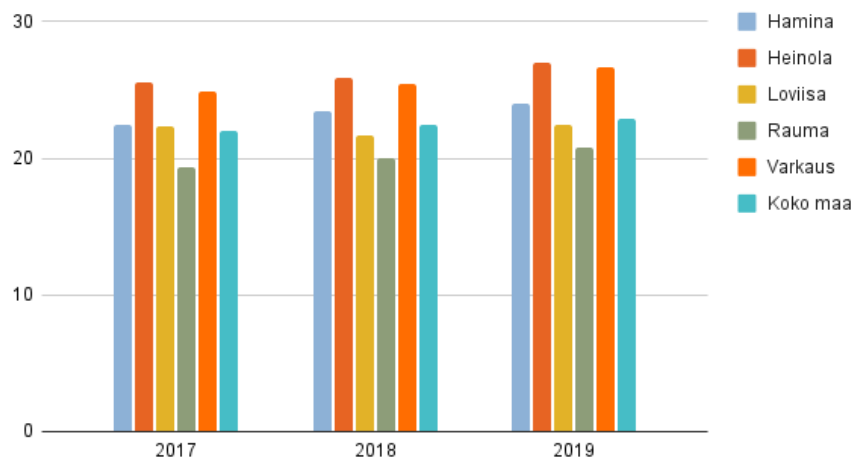

VUOSI 2019

28,9 Heinola
30,2 Varkaus
32,7 Loviisa
32,9 Hamina
35,1 Rauma
38 Koko maa

Lapsiperheiden osuus on pysynyt suhteellisen samana kaikissa verrokkikunnissa vertailuvuosien aikana. Kaikissa vertailukunnissa lapsiperheiden osuus on koko maahan verrattuna alhaisempi. Haminan osuus vuonna 2019 oli 32,9 %.

YKSINHUOLTAJAPERHEET, % LAPSIPERHEISTÄ

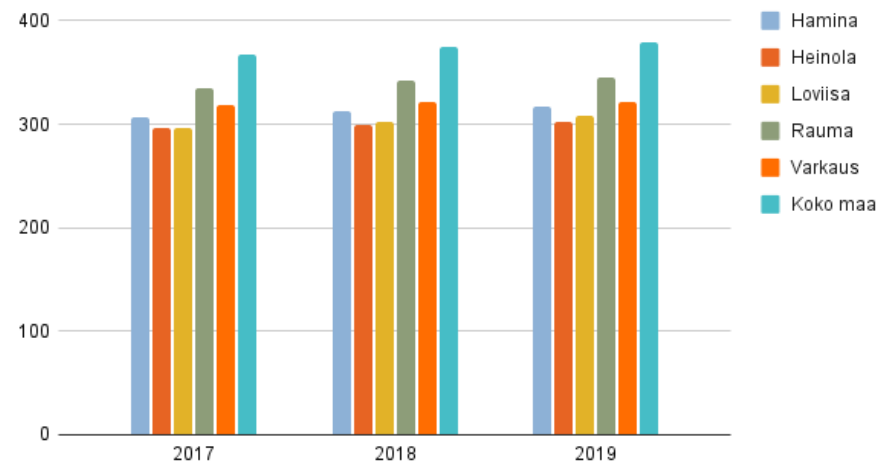

VUOSI 2019

20,8 Rauma
22,5 Loviisa
22,9 Koko maa
24 Hamina
26,7 Varkaus
27 Heinola

Yksinhuoltajaperheiden määrä on pysynyt suhteellisen samana kaikissa verrokkikunnissa vertailuvuosien aikana. Haminassa yksinhuoltajaperheiden prosentuaalinen osuus kaikista lapsiperheistä vuonna 2019 oli 24 %. Osuus ylittää koko maan keskiarvon, joka oli 22,9 %.

KOULUTUSTASOMITTAIN

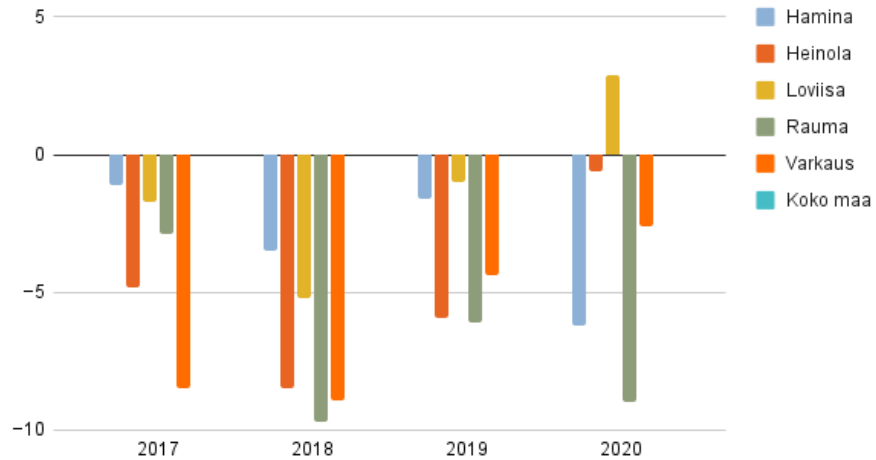
VUOSI 2019

301,9 Heinola
307,5 Loviisa
316,9 Hamina
322,1 Varkaus
344,7 Rauma
379,7 Koko maa

Koulutustasomittaimella tarkoitetaan tilastokeskuksen mukaan sitä aikaa mitä asukas on käyttänyt korkeimman koulutusasteen suorittamiseen perustason jälkeen. Luvut ovat keskimääräisiä. Koulutustason arvot vaihtelevat 150-800 asteikolla. Mitä korkeampi luku on, sitä korkeampi on koulutustaso. Koulutustason mittaamiseen käytetään verrokkijoukkoa 20 vuotta täyttäneitä ihmisiä, koska alle 20-vuotiaat pääsääntöisesti opiskelevat (Tilastokeskus 2021.)

Tilastotieto kertoo, että koko maan luku 379,7 viittaa lähemmäs 4 vuoden teoreettisiin opintoihin perustason jälkeen. Verrokkikuntiin ja koko maan lukuihin verrattuna Haminan tilanne on pysynyt samankaltaisena vertailuajanjaksolla ollen keskimäärin noin 3 vuotta teoreettisia opintoja perustason suorittamisen jälkeen.

KUNTIEN VÄLINEN NETTOMUUTTO / 1 000 ASUKASTA

VUOSI 2020

-9 Rauma

-6,2 Hamina

-2,6 Varkaus

-0,6 Heinola

0 Koko maa

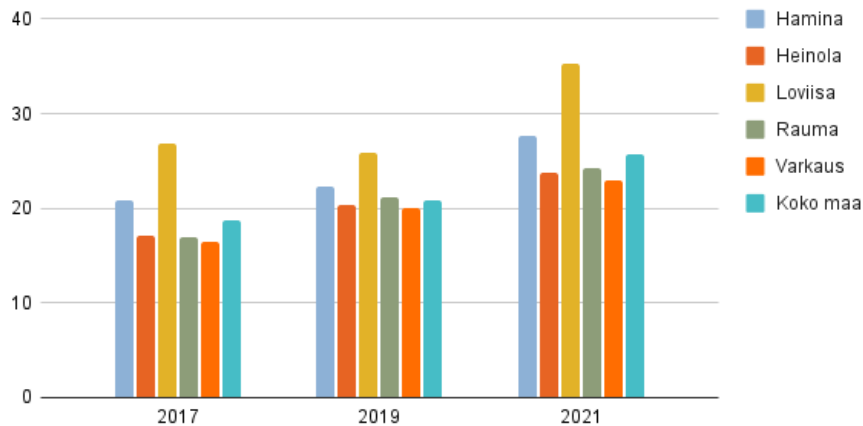
2,9 Loviisa

Nettomuutto kuvaa kunnan tulo- ja lähtömuuton erotusta. Vuonna 2020 Haminassa nettomuutto oli -6,2 asukasta 1000 asukasta kohden.

6.1 Lapset, varhaisnuoret, lapsiperheet

KOKEE TERVEYDENTILANSA KESKINKERTAISEKSI TAI HUONOKSI, % 8. JA 9. LUOKAN OPPILAISTA

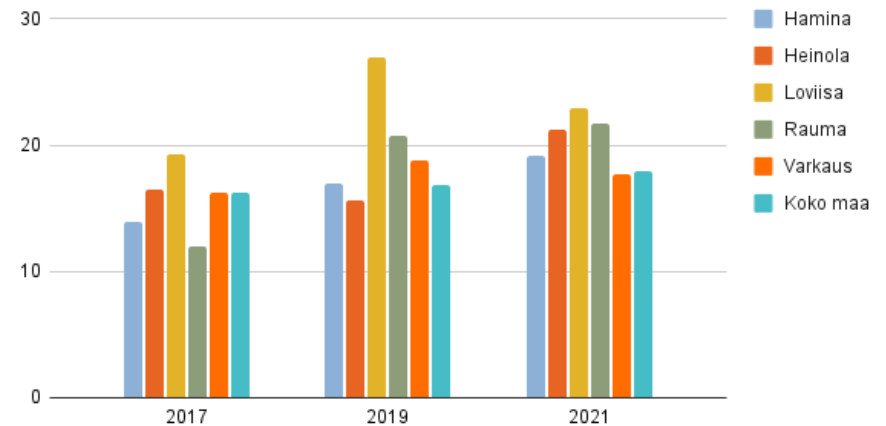
VUOSI 2021

23 Varkaus
23,8 Heinola
24,3 Rauma
25,7 Koko maa
27,6 Hamina
35,3 Loviisa

Haminalaisista 8. ja 9. luokan oppilaista terveydentilansa keskinkertaiseksi tai huonoksi vuonna 2021 koki 27,6 %. Kokemus terveydentilan keskikertaisuudesta tai huonoudesta on kasvanut vertailuajanjaksolla. Tämä mukaillee valtakunnallista kehitystä. Haminalaisten nuorten keskuudessa koettu huono tai keskinkertainen terveydentila on pääsääntöisesti hieman yleisempää vertailukuntiin ja koko maahan nähden.

Osallisuus- ja hyvinvointikyselyn (2020) mukaan haminalaisista alle 18-vuotiaista nuorista 85 % koki terveydentilansa hyvänä. Kyseisessä ikäryhmässä koettu terveydentila on ollut hieman parempaa verrattuna kaikkien ikäryhmien keskiarvoon, mikä oli 82 %.

YLIPAINO, % 8. JA 9. LUOKAN OPPILAISTA

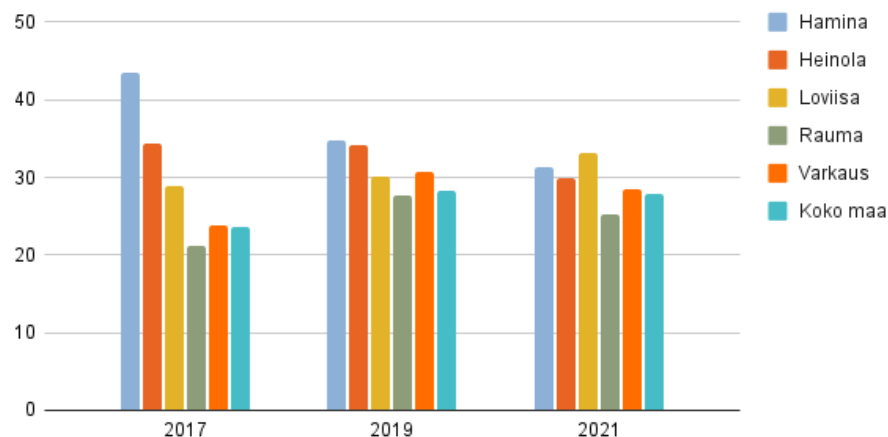

VUOSI 2021

17,7 Varkaus
18 Koko maa
19,2 Hamina
21,2 Heinola
21,7 Rauma
22,9 Loviisa

8. ja 9. luokkalaisten ylipainoisuus on lisääntynyt vuodesta 2017 vuoteen 2021. Vertailuajanjaksolla on havaittavissa muutosta lasten ylipainon yleistymisestä haminalaisten perusopetuksen oppilaiden keskuudessa. Suuntaus Haminassa on samankaltainen verrokkikuntiin ja koko maan kehitykseen nähden.

HARRASTAA HENGÄSTYTTÄVÄÄ LIIKUNTAA VAPAA-AJALLA KORKEINTAAN 1 H VIIKOSSA, % 8. JA 9. LUOKAN OPPILAISTA

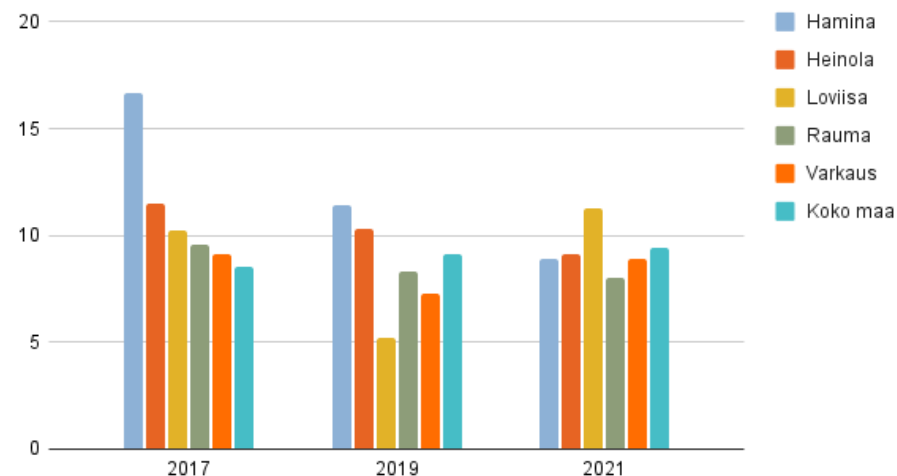

VUOSI 2021

25,3 Rauma
 27,9 Koko maa
 28,4 Varkaus
 30 Heinola
 31,4 Hamina
 33,1 Loviisa

Haminalaisista 8. ja 9. luokan oppilaista 31,4 % harrasti hengästyttävää liikuntaa vapaa-ajallaan korkeintaan yhden tunnin ajan viikossa vuonna 2021. Muutos vertailuajanjaksolla on parempaan suuntaan, sillä vastaava luku vuonna 2017 oli 42 % ja vuonna 2017 35 % kyselyyn vastanneista nuorista.

EI YHTÄÄN LÄHEISTÄ YSTÄVÄÄ, % 8. JA 9. LUOKAN OPPILAISTA

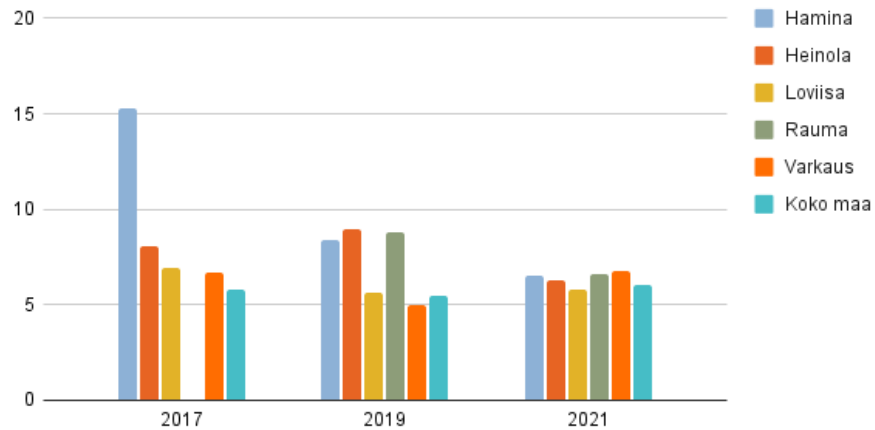
VUOSI 2021

8 Rauma
 8,9 Hamina
 8,9 Varkaus
 9,1 Heinola
 9,4 Koko maa
 11,3 Loviisa

Vuonna 2021 haminalaisista 8. ja 9. luokan oppilaista 8,9 % koki, ettei heillä ole yhtään läheistä ystävää. Vuonna 2019 vastaavasti koki 12 % ja vuonna 2017 17 %. Kehitys vuosien välillä on ollut myönteinen.

Osallisuus- ja hyvinvointikyselyn (2020) tulokset osoittavat, että alle 18-vuotiaista haminalaisista nuorista itsensä yksinäiseksi kokee melko usein 10 % ja joskus 29 %. Nuorten keskuudessa kokemus yksinäisyydestä on muita ikäryhmiä yleisempää.

KOULUKIUSATTUNA VÄHINTÄÄN KERRAN VIIKOSSA, % 8. JA 9. LUOKAN OPPILAISTA

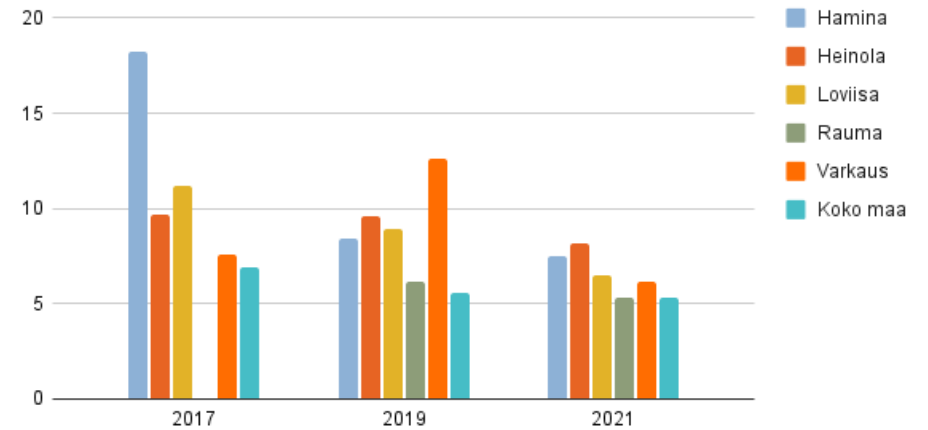

VUOSI 2021

5,8 Loviisa
 6 Koko maa
 6,3 Heinola
 6,5 Hamina
 6,6 Rauma
 6,8 Varkaus

Koulukiusattuna 8. ja 9. luokan oppilaista vuonna 2021 koki olleensa 6,5 %. Vuonna 2017 vastaava luku oli 15 % ja vuonna 2019 8 %. Kehityssuunta Haminassa on ollut myönteinen, mutta tilanne on koko maahan ja osaan verrokkikuntiin verrattuna hieman heikompi.

TUPAKOI PÄIVITTÄIN, % 8. JA 9. LUOKAN OPPILAISTA

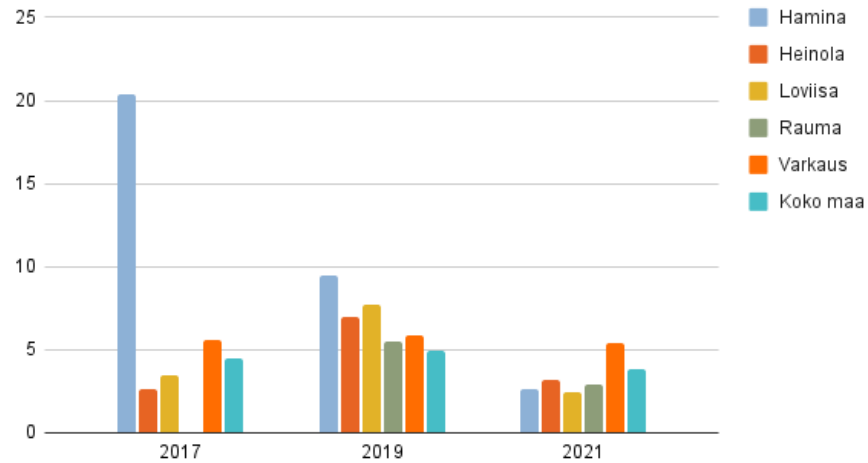

VUOSI 2021

5,3 Koko maa
 5,3 Rauma
 6,2 Varkaus
 6,5 Loviisa
 7,5 Hamina
 8,2 Heinola

Säännöllisen tupakoinnin määrä 8. ja 9. luokan oppilaiden keskuudessa on vertailuvuosien 2017-2021 aikana vähentynyt Haminassa merkittävästi tupakoinnin ollen kuitenkin yleisempää koko maahan verrattuna.

NUUSKAA PÄIVITTÄIN, % 8. JA 9. LUOKAN OPPILAISTA

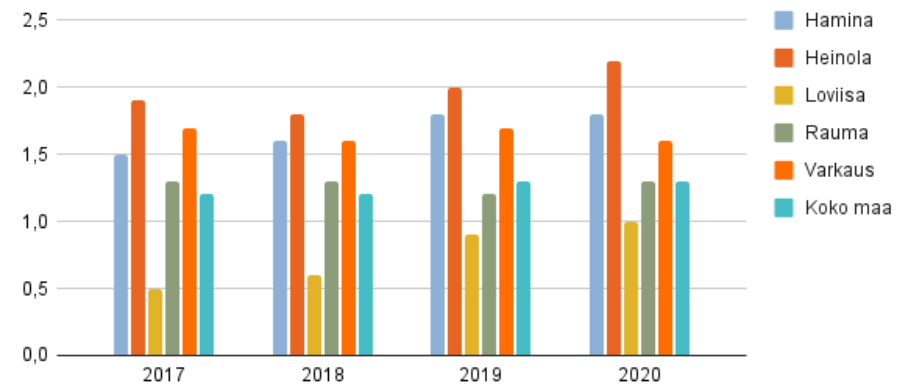

VUOSI 2021

2,4 Loviisa
 2,6 Hamina
 2,9 Rauma
 3,2 Heinola
 3,8 Koko maa
 5,4 Varkaus

8. ja 9. luokan oppilaiden säännöllinen nuuskan käyttö on vertailuvuosina 2017-2021 vähentynyt Haminassa merkittävästi.

HUOSTASSA TAI KIIREELLISESTI SIJOITETTUNA OLLEET 0-17-VUOTIAAT VIIMEISIMMÄN SIJOITUSTIEDON MUKAAN, PROSENTTIOSUUS VASTAAVAN IKÄISESTÄ VÄESTÖSTÄ

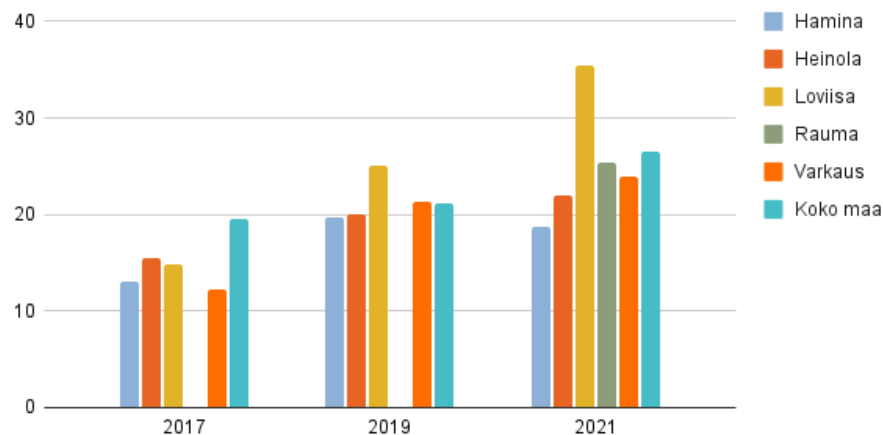
VUOSI 2020

1 Loviisa
 1,3 Rauma
 1,3 Koko maa
 1,6 Varkaus
 1,8 Hamina
 2,2 Heinola

Haminassa lasten huostaanotot ovat pysyneet suhteellisen samalla tasolla vuosien 2017-2021 aikana, vaikkakin havaittavissa on pientä kasvua. Haminassa huostassa tai kiireellisesti sijoitettujen 0-17-vuotiaiden määrä on koko maahan verrattuna korkeampi.

6.2 Nuoret ja nuoret aikuiset

KOKEE TERVEYDENTILANSA KESKINKERTAISEKSI TAI HUONOKSI, PROSENTTIOSUUS LUKION 1. JA 2. VUODEN OPISKELIJOISTA

VUOSI 2021

18,8 Hamina

21,9 Heinola

23,9 Varkaus

25,4 Rauma

26,5 Koko maa

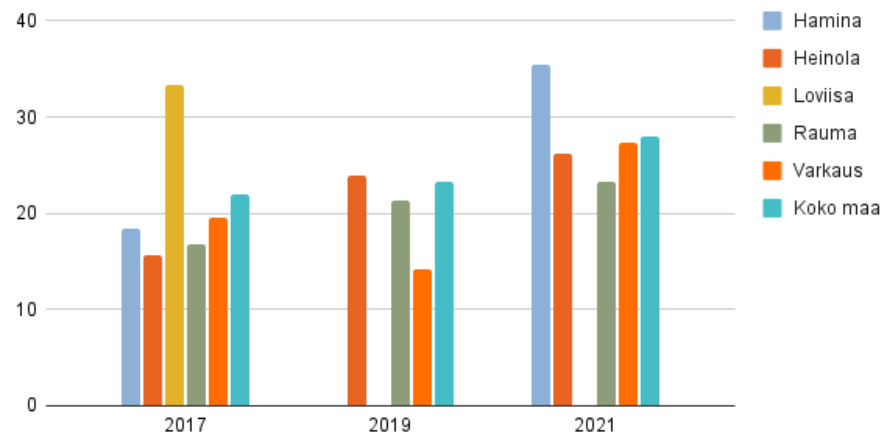
35,4 Loviisa

Lukion 1. ja 2. vuoden opiskelijoiden kokemus terveydentilasta on parantunut hieman vuodesta 2019 vuoteen 2021. Kuitenkin lähes joka viides kokee terveydentilansa huonoksi tai keskinkertaiseksi.

Osallisuus- ja hyvinvointikyselyn (2020) tuloksista ilmenee, että alle 18-vuotiaista haminalaisista terveydentilansa hyväksi tai melko hyväksi kokee 85 % vastaajista. 6 % vastaajista ilmoittaa, ettei terveydentila ole täysin hyvä.

Nuorten toimijuuskyselyn (2020) tulokset osoittavat, että nuorten mielestä henkisen tasapainon ja hyvän fyysisen kunnon saavuttaminen on heille tärkeää.

KOKEE TERVEYDENTILANSA KESKINKERTAISEKSI TAI HUONOKSI, % AMMATILLISEN OPPILAITOKSEN 1. JA 2. VUODEN OPISKELIJOISTA

VUOSI 2021

23,2 Rauma

26,2 Heinola

27,3 Varkaus

27,9 Koko maa

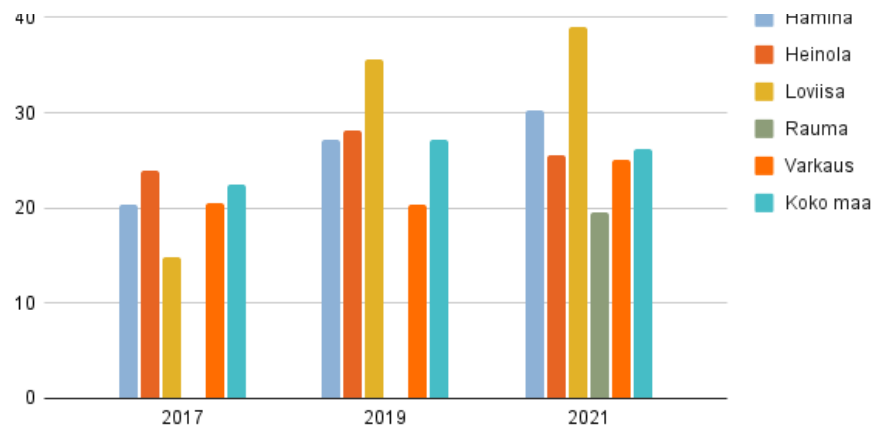
33,3 Loviisa

35,4 Hamina

Vuonna 2021 ammatillisen oppilaitoksen 1. ja 2. vuoden opiskelijoista terveydentilansa keskinkertaiseksi tai huonoksi on kokenut yli 35 %. Vertailuajanjaksolla muutos Haminassa on ollut merkittävästi heikompaan suuntaan ja kokemus siitä, että terveydentila on keskinkertainen tai huono on ollut yleisempää vertailukuntiin ja koko maan keskiarvoon nähden.

Ikäluokkaa koskevat osallisuus- ja hyvinvointikyselyn ja nuorten toimijuuskyselyn tulokset on kuvattu edellisen indikaattorin yhteydessä

HARRASTAA HENGÄSTYTTÄVÄÄ LIIKUNTAA VAPAA-AJALLA KORKEINTAAN 1 H VIIKOSSA, PROSENTTIOSUUS LUKION 1. JA 2. VUODEN OPISKELIJOISTA

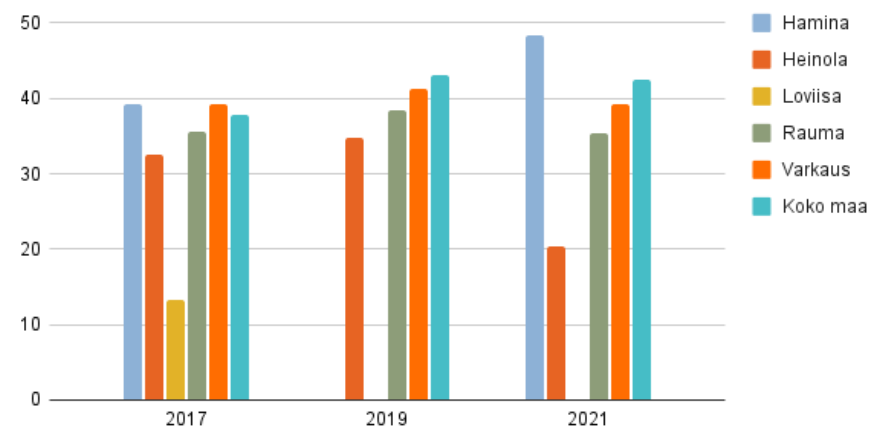

VUOSI 2021

19,6 Rauma
 25 Varkaus
 25,5 Heinola
 26,2 Koko maa
 30,2 Hamina
 39 Loviisa

Hengästyttävän liikunnan määrä on lukion opiskelijoiden keskuudessa vähentynyt vuodesta 2017 vuoteen 2021.

HARRASTAA HENGÄSTYTTÄVÄÄ LIIKUNTAA VAPAA-AJALLA KORKEINTAAN 1 H VIIKOSSA, PROSENTTIOSUUS AMMATILLISEN OPPILAITOKSEN 1. JA 2. VUODEN OPISKELIJOISTA

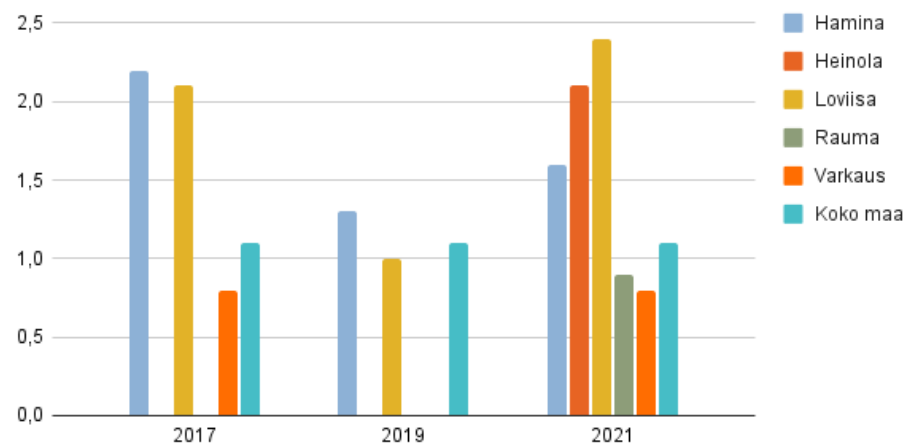

VUOSI 2021

13,2 Loviisa
 20,3 Heinola
 35,3 Rauma
 39,3 Varkaus
 42,4 Koko maa
 48,3 Hamina

Vuonna 2021 ammatillisen oppilaitoksen opiskelijoista hengästyttävää liikuntaa vapaa-ajallaan korkeintaan yhden tunnin on harrastanut 48,3 %. Hengästyttävän liikunnan määrä on vähentynyt vertailuajanjaksolla.

KOULUKIUSATTUNA VÄHINTÄÄN KERRAN VIIKOSSA, PROSENTTIO-SUUS LUKION 1. JA 2. VUODEN OPISKELIJOISTA

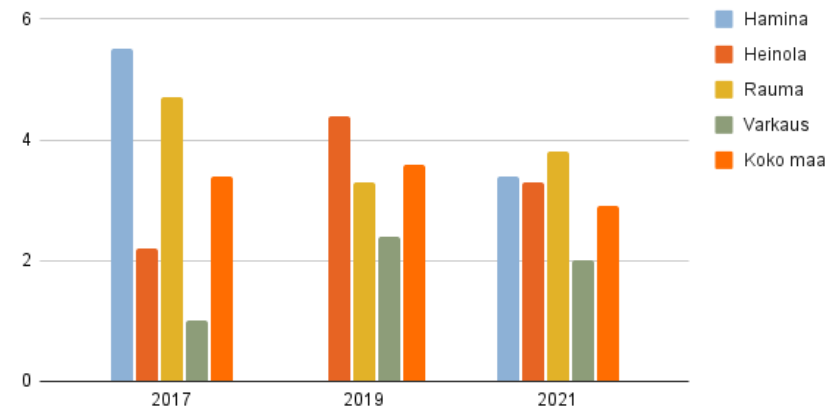
VUOSI 2021

0,8 Varkaus
0,9 Rauma
1,1 Koko maa
1,6 Hamina
2,1 Heinola
2,4 Loviisa

Lukion 1. ja 2. vuoden opiskelijoiden kokemus kiusatuksi tulemisesta on lisääntynyt vuodesta 2019. Haminassa 1,6 % kokee tulevana koulukiusatuksi vähintään kerran viikossa.

Osallisuus- ja hyvinvointikyselyssä kartoitettiin millä tavoin haminalaiset kokevat olevansa osa yhteisöä. Alle 18-vuotiaista haminalaisista 74 % on täysin tai jonkin verran samaa mieltä siinä, että he kokevat olevansa osa yhteisöä. 8 % kyseisen ikäluokan vas-taajista oli jonkin verran tai täysin eri mieltä, että olisivat he osa yhteisöä. Alle 18-vuotiaita vastaajia oli 344/1436.

KOULUKIUSATTUNA VÄHINTÄÄN KERRAN VIIKOSSA, PROSENTTIO-SUUS AMMATILLISEN OPPILAITOKSEN 1. JA 2. VUODEN OPISKELI-JOISTA

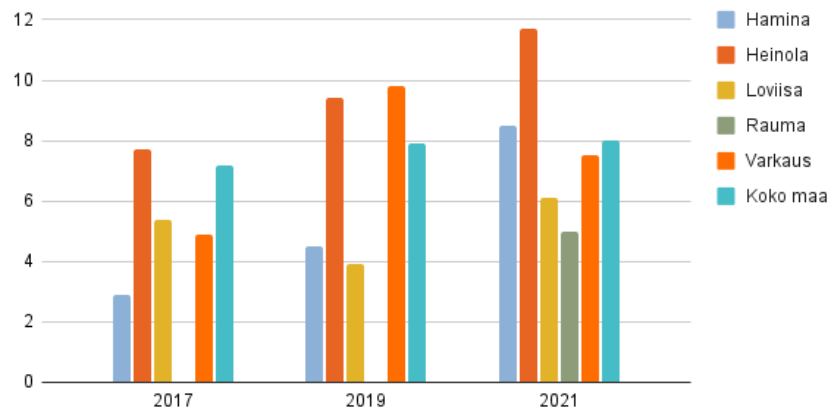

VUOSI 2021

Varkaus 2
Koko maa 2,9
Heinola 3,3
Hamina 3,4
Rauma 3,8

Ammatillisissa oppilaitoksissa opiskelevien kokemukset koulukiusaamisesta ovat Haminassa olleet suhteellisen korkeat verrokkikuntiin nähden vuonna 2017. Kokemus kiusaamisesta on vähentynyt seuranta-ajanjaksolla.

EI YHTÄÄN LÄHEISTÄ YSTÄVÄÄ, PROSENTTIOSUUS LUKION 1. JA 2. VUODEN OPISKELIJOISTA

VUOSI 2021

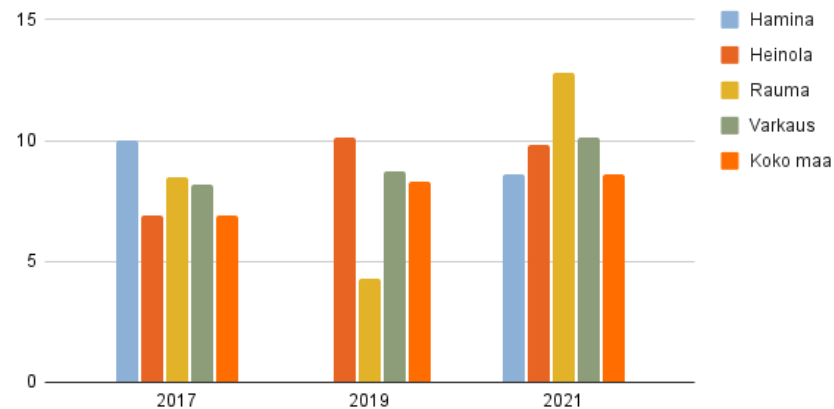
5 Rauma
6,1 Loviisa
7,5 Varkaus
8 Koko maa
8,5 Hamina
11,7 Heinola

Lukion opiskelijoiden kokemus läheisten ystävien puuttumisesta on lisääntynyt vuodesta 2017 vuoteen 2021. Vuonna 2021 8,5 % haminalaisista lukion 1. ja 2. vuoden opiskelijoista koki, että heillä ei ole yhtään läheistä ystävää.

Osallisuus- ja hyvinvointikyselyn (2020) tulokset osoittavat, että yli joka kymmenes (11 % 18-29-vuotias haminalainen nuori kokee itsensä yksinäiseksi melko usein ja 29 % kokee itsensä yksinäiseksi joskus. Alle 18-vuotiaista haminalaisista nuorista itsensä yksinäiseksi kokee melko usein 10 % ja joskus 29 %. Tulokset osoittavat, että nuorten keskuudessa kokemus yksinäisyydestä on muita ikäryhmiä yleisempää.

Nuorten toimijuuskyselyssä (2020) nuoret ilmoittavat keskeiseksi asiaksi saada tulevaisuudessa muun muassa läheisiä ystäviä.

EI YHTÄÄN LÄHEISTÄ YSTÄVÄÄ, PROSENTTIOSUUS AMMATILLISEN OPPILAITOKSEN 1. JA 2. VUODEN OPISKELIJOISTA

VUOSI 2021

8,6 Hamina
8,6 Koko maa
9,8 Heinola
10,1 Varkaus
12,8 Rauma

Ammatillisten oppilaitosten 1. ja 2. vuoden opiskelijoista 8,6 % koki vuonna 2021, että heillä ei ole yhtään läheistä ystävää. Muutos vuodesta 2017 on ollut hieman myönteisempään suuntaan.

Osallisuus- ja hyvinvointikyselyn (2020) tulokset alle 18-vuotiaiden yksinäisyyden kokemuksista on kuvattu edellisen indikaattorin yhteydessä.

OSALLISUUS- JA HYVINVOINTIKYSELY NUORTEN SILMIN

Vuoden 2020 osallisuus- ja hyvinvointikyselyyn vastasi 109 18-29-vuotiaista nuorta ja nuorta aikuisista. Heistä 91 % kokee elämällä olevan merkitystä (kaikki ikäluokat 85 %). Terveystilaansa kyseisestä ikäryhmästä hyvänä piti 91 % vastaajista, kun vastaava luku kaikista ikäryhmistä oli 91 %. Elämänlaatunsa hyväksi 18-29-vuotiaista haminalaisista arvioi 86 % vastaajista (kaikki ikäluokat 85 %) ja toimintakykyään hyvänä piti 96 % vastaajista, mikä on selkeästi kaikkia ikäryhmiä koskevaa keskiarvoa parempi (+10 %). Turvalliseksi olonsa jatkuvasti tai melko usein kokee 89 % vastaajista.

Nuorten toimijuuskysely (vastaajia 183) vuonna 2020 kartoitti nuorille tärkeitä asioita. Kyselystä nousi esiin tärkeimmäksi koettuina asioina vapaa-aika, ihmisoi-keudet sekä oma terveys. Myös rakkaus ja ihmissuhteet, eläinten oikeudet, kansallinen turvallisuus sekä työ arvostettiin tärkeiksi. Haminalaiset nuoret pitivät kotikuntaansa turvallisena, luonnonläheisenä, ja sijainniltaan sekä koulutusmahdollisuuksiltaan melko hyvänä. Toisaalta koettiin, ettei kunnasta löydy hyviä ostosmahdollisuuksia, eikä kun-taa pidetty nuorekkaana ja vetovoimaisena. Kunnasta myöskään löydy hyvää julkista liikennettä.

Vastaajista 30 % oli sitä mieltä, että kunnan viranhaltijat ovat melko tai erittäin paljon kiinnostuneita nuorten asioista. Nuorten mielestä heidän pitäisi pystyä vaikuttamaan ainakin harrastusmahdollisuuksiin, kouluun, nuorisotiloihin ja -palveluihin, liikunta- ja urheilupaikkoihin ja ostosmahdollisuuksiin.

Nuoret suhtautuvat optimistisemmin omaan ja Suomen tulevaisuuteen kuin Etelä-Kymenlaakson ja oman paikkakuntansa tulevaisuuteen. Vastaajista aiempaa hieman suurempi osa, 30 %, ei aio asua nykyisellä asuinpaikkakunnalla 5-10 vuoden kuluttua. 25 % vastaajista kuitenkin ajattelee asuvansa varmasti tai todennäköisesti. Syynä poismuuttoon mainittiin opiskelu- ja työpaikkojen puute. Jatkokoulutusmahdollisuuksia ja alaan liittyviä töitä ei Haminassa koeta olevan. Toisaalta Haminassa halutaan asua, koska perhe ja ystävät asuvat siellä ja koetaan viihtyvän. Osa vastaajista suunnittelee muuttavansa takaisin opintojen jälkeen.

Haminan kaupunki pyrkii toiminnallaan tukemaan nuorten työllistymisistä ja on ot-
tanut käyttöön kesätyösetelit. Seteliin on oikeutettu kesällä 2021 15-19-vuotias (syn-
tymävuosi 2002-2006) haminalainen nuori. Setelin avulla nuori saa työkokemusta,
omaa rahaa ja eväitä elämään. Nuoria on kuultu ja heidän toiveitaan on otettu huomioon
kesätyöseteliä kehitettäessä. Kesätyöseteleitä on jaettu v. 2019 150 kpl (15-16-vuo-
tiaat), v. 2020 190 kpl (15-25-vuotiaat) ja 2021 158 kpl (tilanne 7.6.2021 ja ikä 15-19
-vuotiaat). Koronan vähentäessä kesätyömahdollisuuksia, kesätyösetelin ikähaarukkaa
laajennettiin kesän 2020 ajaksi 25-vuotiaisiin. Haminan kaupunki kannustaa nuoria
myös työllistämään itse itsensä tukemalla kesäyrittäjyyttä yrityssetelillä. Haminalainen
13-28-vuotias nuori voi hakea yritysseteliä ohjattuun yrittäjyyteen. Nuoria yrittäjiä on
Haminassa toiminut v. 2019 8 kpl, 2020 7 kpl ja vuonna 2021 hakemuksia tuli 9 kpl.

6.3 Työikäiset

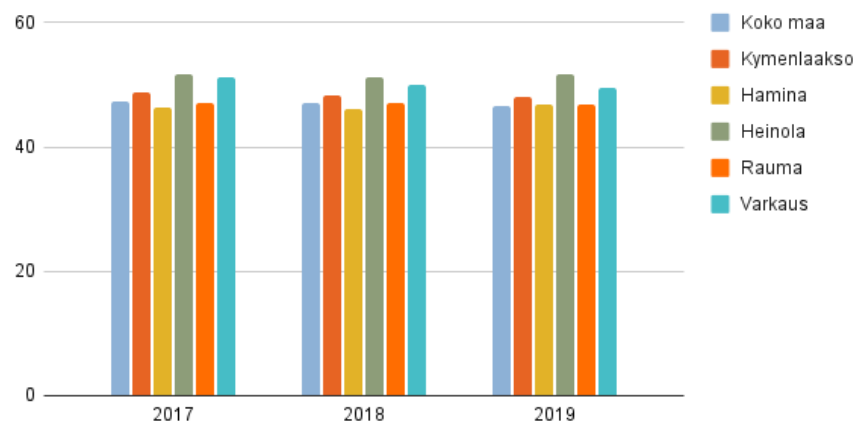
Työikäisten työllisyys- ja taloustilannetta kuvaavat indikaattorit löytyvät osioista
Talous ja Elinvoima.

Osallisuus- ja hyvinvointikyselyyn vastanneista (143640 % kuului ikäryhmään 30-
60 vuotta. 30-40 vuotiaista (19848 % koki kuuluvansa yhteisöön heikosti tai ei lain-
kaan. Elämä tuntuu merkitykselliseltä 90 % vastaajista. Terveystilaansa ja elämän-
laatunsa hyvänä piti 86 % vastaajista. Toimintakykyään hyvänä piti 89 %. Yksinäiseksi
itsensä kokee joskus 31 %. Hyvin harvoin tai eivät koskaan yksinäiseksi kokevia oli 26
% vastaajista. Turvalliseksi olonsa tuntee jatkuvasti 59 %, melko usein 35 % (31 %) ja
joskus 2%. Vastaajista 90 % haluaa hoitaa asiansa digitaalisesti.

41-60 vuotiaista (36838 % koki kuuluvansa yhteisöön heikosti tai ei lainkaan.
Elämän merkitykselliseksi kokee 91 % vastaajista. Terveystilaansa hyvänä piti 86 %.
Elämänlaatuun hyvänä piti 90 % ja toimintakykyään hyvänä piti 89 % vastaajista.
Yksinäiseksi itsensä joskus kokee 20 %, hyvin harvoin tai eivät koskaan yksinäisiä 37 %.
Turvalliseksi olonsa tuntee jatkuvasti 65 %, melko usein 30 % ja joskus 4%. Vastaajista
81 % haluaa hoitaa asiansa digitaalisesti.

6.3 Ikäihmiset

YKSINASUVAT 75 VUOTTA TÄYTTÄNEET, % VASTAAVANIKÄISESTÄ ASUNTOVÄESTÖSTÄ

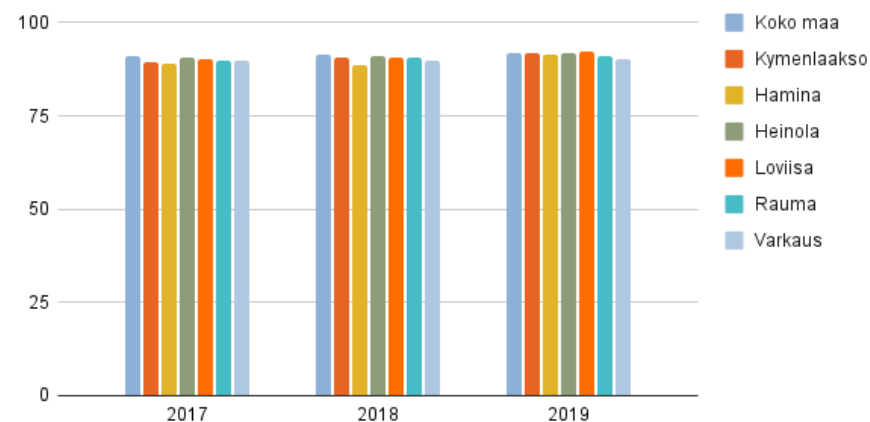

VUOSI 2020

46,2 Koko maa
47,4 Kymenlaakso
46,3 Hamina
51,0 Heinola
47,4 Loviisa
46,8 Rauma
48,3 Varkaus

Haminan osuus 75+ vuotiaiden yksin asuvien osalta verrokkeihin nähden on keskiarvoa pienempi, ollen 2020 46,3 %. Haminassa yksin asuvien ikääntyneiden ihmisten osuus on pysynyt suhteellisen samana vuosina 2017-2020.

KOTONA ASUVAT 75 VUOTTA TÄYTTÄNEET, % VASTAAVANIKÄISESTÄ VÄESTÖSTÄ

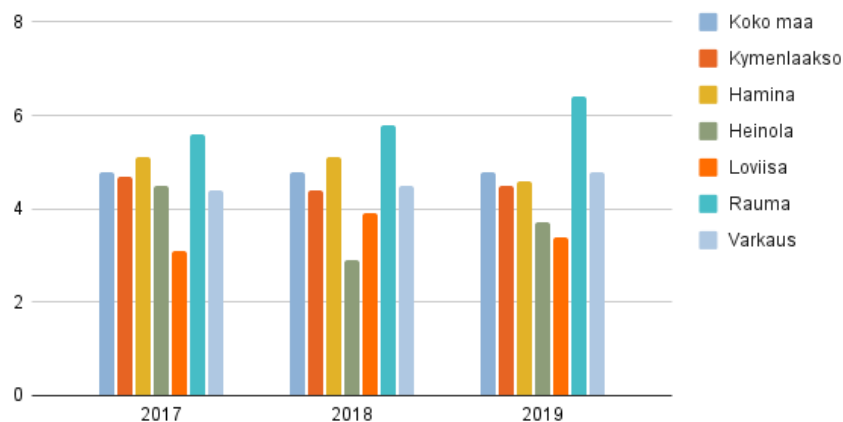

VUOSI 2019

91,7 Koko maa
91,8 Kymenlaakso
91,6 Hamina
91,7 Heinola
92,3 Loviisa
91,0 Rauma
90,1 Varkaus

Indikaattori kuvaa sitä yli 75 vuotiaiden osuutta, joka asuu itsenäisesti tai omaishoidon tai kotihoidon turvin omassa kodissa. Indikaattoria käytetään valtakunnallisessa tavoitteenasettelussa (tavoite on 90 %), joka liittyy palvelurakennemuutokseen ja tehostetun hoivan paikkojen vähentämiseen. Indikaattori ei suoraan kuvaa ikäryhmän terveyttä ja toimintakykyä. Kotona asuvien yli 75-vuotiaiden ihmisten määrä on Haminassa suhteessa koko maan kehitykseen ollen vuonna 2019 91,6 %. Vuoden 2019 tilastotieto kertoo kotona asuvien yli 75-vuotiaiden suuremmasta määrästä aiempiin vuosiin verrattuna

OMAISHOIDON TUEN 75 VUOTTA TÄYTTÄNEET HOIDETTAVAT VUODEN AIKANA, % VASTAAVANIKÄISESTÄ VÄESTÖSTÄ

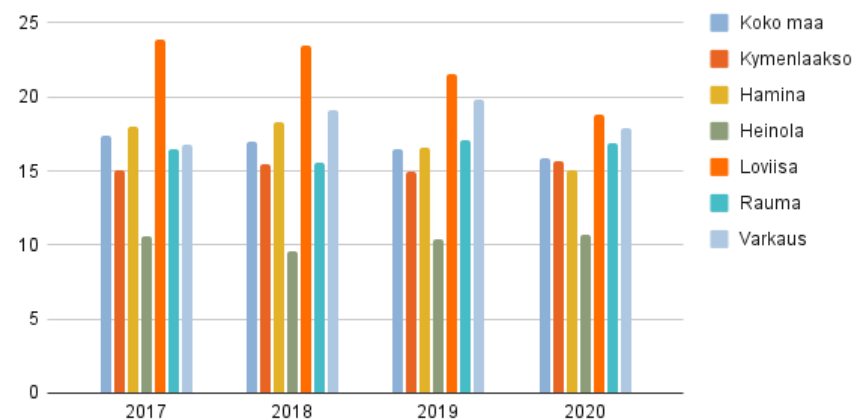

VUOSI 2020

4,6 Koko maa
 4,5 Kymenlaakso
 5,6 Hamina
 3,7 Heinola
 2,7 Loviisa
 6,3 Rauma
 5,5 Varkaus

Haminassa omaishoidon piirissä olevien määrä on vähentynyt vertailuajanjaksolla. Vuonna 2019 omaishoidon piirissä oli 5,6 % 75 vuotta täyttäneistä haminalaisista. Määrä alittaa hieman koko maan keskitason.

SÄÄNNÖLLISEN KOTIHOIDON PIIRISSÄ OLLEET 75 VUOTTA TÄYTTÄNEET ASIAKKAAT, % VASTAAVANIKÄISESTÄ VÄESTÖSTÄ

VUOSI 2020

18,8 Loviisa
 17,9 Varkaus
 16,9 Rauma
 15,9 Koko Maa
 15,7 Kymenlaakso
 15,1 Hamina
 10,7 Heinola

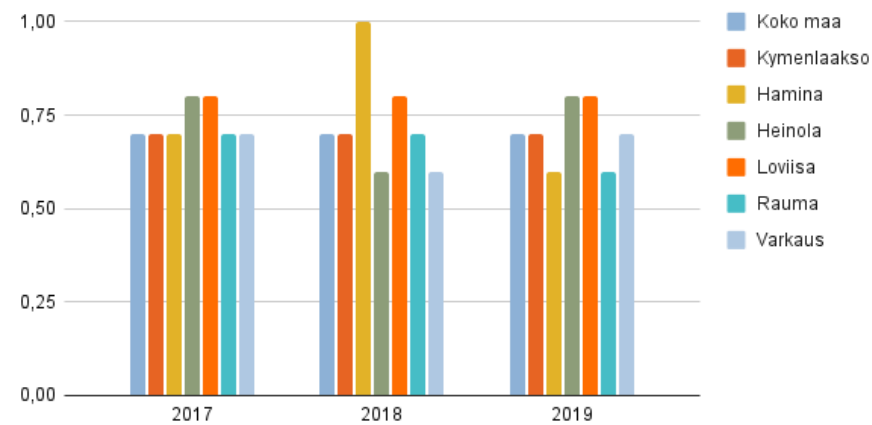
Vuonna 2020 säännöllisen kotihoidon piirissä 75 vuotta täyttäneistä oli 15,1% vastaavanikäisistä haminalaisista. Osuus on hieman koko maata ja Kymenlaaksoa alhaisempi. Haminassa säännöllisen kotihoidon piirissä olevat 75 vuotta täyttäneet asukkaat ovat vähentyneet vertailuajanjaksolla.

IKÄÄNTYNEIDEN TEHOSTETUN PALVELUASUMISEN 75 VUOTTA TÄYT- TÄNEET ASIAKKAAT 31.12.

		2017	2018	2019
Koko maa	yhteensä	37677	38729	38359
Kymenlaakso	yhteensä	1974	1770	1562
Hamina	yhteensä	253	261	187
Heinola	yhteensä	245	236	230
Loviisa	yhteensä	123	159	136
Rauma	yhteensä	347	350	347
Varkaus	yhteensä	261	272	266

Vertailukuntiin verrattuna Haminan tehostettu palveluasuminen on vähentynyt selkeästi vertailuvuosina 2017-2019, joka noudattaa Kymenlaakson yleistä linjaa. Muissa kunnissa tehostetun palveluasumisen paikat ovat pysyneet suhteellisen samoina.

LONKKAMURTUMAT 65 VUOTTA TÄYTTÄNEILLÄ, % VASTAAVANIKÄIS- ESTÄ VÄESTÖSTÄ

VUOSI 2019

0,6 Hamina

0,6 Rauma

0,7 Koko maa

0,7 Kymenlaakso

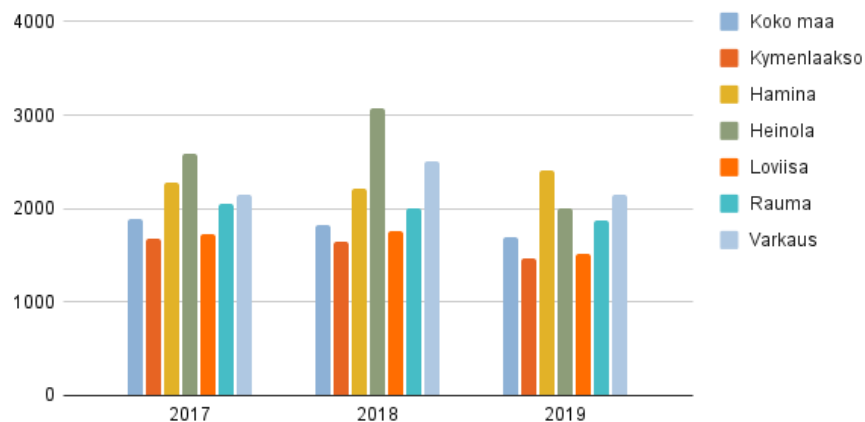
0,8 Heinola

0,8 Loviisa

0,8 Varkaus

Lonkkamurtumat kuvaavat toimintakyvyn ja liikkumiskyvyn heikentymistä. Haminassa vuonna 2018 oli merkittävästi enemmän murtumia kuin vertailuvuosina. Vastaavasti vuonna 2019 oli Haminassa koko maahan, Kymenlaaksoon ja verrokkikunnista Loviisaan, Heinolaan ja Varkauteen verrattuna keskimääräistä vähemmän murtumia.

PERUSTERVEYDENHUOLLON AVOHOIDON LÄÄKÄRIKÄYNNIT 65 VUOTTA TÄYTTÄNEILLÄ / 1 000 VASTAAVANIKÄISTÄ

VUOSI 2019

1451 Kymenlaakso

1512 Loviisa

1697 Koko maa

1875 Rauma

1999 Heinola

2153 Varkaus

2406 Hamina

Koko maahan, Kymenlaakson ja verrokkikuntiin verrattuna Haminassa on yli 65 vuotta täyttäneillä pääsääntöisesti eniten perusterveydenhuollon lääkärikäyntejä. Vertailuvu-
osina Haminan tilanne on kuitenkin säilynyt melko ennallaan.

OSALLISUUS- JA HYVINVOINTIKYSELY IKÄIHMISTEN NÄKÖKULMASTA

Osallisuus- ja hyvinvointikyselyyn vastanneista (1436) 21 % (300) kuului ikäryhmään 61-80 vuotta.

Elämällä merkityksellisenä kokee olevan 90 % vastaajista. Terveystilaansa hyvänä piti 78 % ja elämänlaatuaan hyvänä piti 88 % vastaajista. Toimintakykyään hyvänä piti 83 %. Yksinäiseksi itsensä kokee joskus 16 %, hyvin harvoin 39 %, eivät koskaan yksinäisten osuus on 40 %. Turvalliseksi olonsa tuntee jatkuvasti 69 % ja melko usein 27 % vastaajista. Vastaajista 63 % haluaa hoitaa asiansa digitaalisesti.

Osallisuus- ja hyvinvointikyselyyn vastaajista 7 % (98) kuuluivat ikäryhmään yli 81- vuotiaat. Vastaajista 74 % koki elämällä olevan merkitystä. Terveystilaansa hyvänä piti 51 %, elämänlaatuaan hyvänä piti 68 % ja toimintakykyään hyvänä piti 55 % vastaajista. Yksinäiseksi itsensä koki joskus 27 %, hyvin harvoin 38 % ja eivät koskaan 23 % vastaajista. Turvalliseksi olonsa tuntee jatkuvasti 53 % ja melko usein 31 %. Vastaajista 28 % haluaa hoitaa asiansa digitaalisesti.

Yli 61 vuotiaista liikkumisen paikasta toiseen koki haasteelliseksi lähes puolet (48 %) vastaajista julkisen liikenteen puuttumisen takia.

OSA II

1 HYVINVOINTIKERTOMUKSEN YHTEENVETO JA JOHTOPÄÄTÖKSET

Hyvinvointikertomuksen kautta nousevat Haminan keskeisiksi haasteiksi yksilön ja yhteisön elinvoiman- ja hyvinvoinnin suunnitelmallisen ja systemaattisen johtamisen puutteet, lapsiperheiden arjen tukemisen tarpeet erityisesti vähävaraisissa ja yksinhuoltajaperheissä, liikunnan vähentyminen ja lasten ylipaino, koulukiusaaminen, nuorten lisääntyneet päihteiden ja huumeiden käyttö, mielen-terveyden aiheuttama työkyvyttömyys, ikäihmisten yksinäisyys ja liikkumattomuuden aiheuttama toimintakyvyn menetys, kasvavat hyvinvointierot väestöryhmien välillä, työttömyys ja vähävaraisuus sekä arjen turvallisuuden edistäminen.

Haminan väestömäärä laskee. Lasten määrä vähenee ja ikäihmisten osuus kasvaa. Haminalaisten sairastavuus on kehittymässä heikompaan suuntaan päihteiden käytön seurauksena ja tuki- ja liikuntaelinten sairastavuuden lisääntyessä. Haminalaisten työikäisten korkea sairastavuusindeksi, väestön hyvinvointierot, työttömyys ja toimeentulo-ongelmat asettavat palvelutarjonnalle haasteita. Haminalaisista valta-osa kokee kuitenkin terveydentilansa ja hyvinvointinsa hyväksi. Yksinäisyys varjostaa joka kymmenennen haminalaisen elämää. Joka neljäs perhe on yksinhuoltajaperhe. Mielen-terveyden ja tuki- ja liikuntaelinsairauksien aiheuttama työkyvyttömyys on kasvussa.

Yksinasuminen on yleistä ikäihmisten keskuudessa. Kotona pärjääminen edellyttää päivittäisissä toiminna suoriutumista ja riittäviä sosiaalisia kontakteja. Yksinäisyys ja merkityksen menettäminen kasvavat vanhempiin ikäryhmiin siirryttäessä. Palvelut digitalisoituvat ja asettavat ikäihmisille haasteita uuden oppimiseen. Tukea digimaailmassa selviytymiseen tarvitaan.

Ikääntyminen haastaa kuntalaisia oman toimintakyvyn ylläpitämiseen mm. päivittäisen liikunnan ja monipuolisen ravinnon saannin turvaamisella. Kokemus, elämänlaadusta ja terveydentilasta heikentyvät vanhempiin ikäryhmiin siirryttäessä.

Lonkkamurtumat heijastavat toimintakyvyn ja erityisesti liikuntakyvyn heikentymistä. Erityisesti tasapaino ja jalkojen lihasvoiman säilyminen vaikuttaa itsenäiseen suoriutumiseen. Kaupunki voi edistää toimintakykyisyyttä mm. huomioimalla esteettömyyden ja turvallisuuden niin asumisessa kuin ympäristösuunnittelussa. Toisaalta kaupunki voi hyötyä aktiivista ja osaavista senioreista monella tavalla. Ikäihmiset ovat yhä toimintakykyisempiä verrattuna aikaisempiin vuosikymmeniin.

Työllisyydellä ja koulutustasolla on keskeinen merkitys väestön hyvinvoinnin taustalla. Tärkeimmät tehtävät työllisyyden edistämisessä liittyvät erityisesti nuorten työllisyyteen, uusien työpaikkojen luomiseen ja sekä rakenteellisen työttömyyden vähentämiseen. Kesätyöseteleiden ja nuorille tarkoitetuilla yrittäjäseteleiden avulla nuori saa työkokemusta, omaa rahaa ja eväitä eteenpäin elämässä. Nuoria on kuultu ja heidän toiveitaan on otettu huomioon kesätyöseteliä kehitettäessä. Haminan kaupunki kannustaa nuoria myös työllistämään itse itsensä tukemalla kesäyrittäjyyttä yrittäjäsetelillä. Ihmisten maksukyky ja halu investoida itseensä kasvaa tulevina vuosina mm. hyvinvointipalvelujen sektorilla. Lisäksi verkkokauppa lisääntyy ja luo mahdollisuuksia pienyrittäjyydelle.

Valtaosa lapsista ja lapsiperheistä voi hyvin, mutta huono-osaisuus kasautuu osalle perheistä. Osalla itsenäistyvistä nuorista on tavanomaisia suurempia vaikeuksia; kouluttautumiseen ja työllistymiseen liittyvät ongelmat kertautuvat taloudellisen toimeentulon huolina, elämänhallinnan puutteina ja näköalattomuutena tulevaisuuden suhteen. Päihteet ovat keskeinen ongelma Haminassa. Haasteina nuorten osalta ovat lisäksi yksinäisyyden kokemus, lisääntyvä ylipainoisuus ja liikunnan vähentyminen, joilla on kerrannaisvaikutuksia kokonaishyvinvointiin. Digitaidoissa nuorten kohdalla huomiota tulee kiinnittää mm. medialukutaitoon, tietoturvaan ja someviestinnän eettisiin puoliin ja vaikutuksiin.

Haminassa taajamissa asuu 45 % kaupunkilaisista. Osallistuminen toimintoihin on haasteellista, jos ei omista omaa autoa. Sekä nuorten toimijuuskyselyn että osallisuus- ja hyvinvointikyselyn perusteella julkisen liikenteen puuttuminen vaikeuttaa palvelujen käyttöä ja mukana oloa kaupungin elämässä.

2 HYVINVOINTISUUNNITELMA 2021-2025

Haminassa hyvinvointisuunnitelma muodostuu hyvinvoinnin rakenteiden kehittämissuunnitelmasta sekä erillisistä lasten- ja nuorten hyvinvointisuunnitelmasta, ikäihmisten hyvinvointisuunnitelmasta ja osallisuutta edistävästä suunnitelmasta.

Hyvinvointisuunnitelmat ovat valmistuneet itsenäisinä asiakirjoina ja pääsääntöisesti oman toimialueen toimesta eri yhteistyötahojen kanssa. Haminan haasteena on ollut, että suunnitelmat eivät ohjaa eri palvelualueiden yhteistä toimintaa riittäväällä tavalla eikä suunnitelmien valmisteluun, päivittämiseen sekä onnistumisen arvioitiin ole pääsyyt osallistumaan riittävästi kunnan eri toimialueita ja yhteistyötahoja yhtäaikaaisesti. Myös kuntalaisten rooli on keskeinen. Tiedolla johtamisen, keskeisen tiedon kokoamisen ja sen kautta tapahtuvan jatkuvan arvioinnin merkitys tulevat korostumaan yhä entisestään. Kohdasta liitteet pääset tutustumaan [hyvinvointisuunnitelmiin](#).

LÄHTEET

Kestävän kehityksen globaali toimintaohjelma Agenda 2030. <<https://kestavakehitys.fi/agenda-2030>>.

Kymenlaakson alueellinen hyvinvointisuunnitelma 2020. <<https://www.kymsote.fi/alueellinen-hyvinvointikertomus>>.

Kymenlaakson alueellinen ikäihmisten hyvinvointisuunnitelma 2021-2025.

Nuorten toimijuuskyselyn tulokset 2020. Haminan kaupunki.

Osallisuus- ja hyvinvointikyselyn tulokset 2020. Haminan kaupunki.

Sotkanet 2020. Tilastotietoja suomalaisten terveydestä ja hyvinvoinnista. Terveyden ja hyvinvoinnin laitos.

TEAViisari, työväline kunnille. Tiedot kuvaavat terveydenedistämisaktiivisuutta eli kunnan toimintaa asukkaiden terveyden ja hyvinvoinnin edistämiseksi. <<https://teaviisari.fi/teaviisari/fi/tulokset?r=KJ000753>>.

LIITTEET

Liite 1 **Lasten ja nuorten hyvinvointisuunnitelma.** Saatavissa <https://www.hamina.fi/asukkaalle/wp-content/uploads/sites/12/2021/11/Lasten-ja-nuorten-hyvinvointiohjelma2021.pdf>

Liite 2 **Ikäihmisten hyvinvointisuunnitelma.** Saatavissa <https://www.hamina.fi/asukkaalle/wp-content/uploads/sites/12/2021/11/Haminan-ikaihmisten-hyvinvointisuunnitelma-1.pdf>

Liite 3 **Osallisuussuunnitelma.** Saatavissa <https://www.hamina.fi/asukkaalle/wp-content/uploads/sites/12/2021/11/Osallisuussuunnitelma-2021-2022.pdf>

Liite 4 **Hyvinvoinnin strateginen johtaminen.** Saatavissa <https://www.hamina.fi/asukkaalle/wp-content/uploads/sites/12/2021/11/Hyvinvoinnin-strateginen-johtaminen.pdf>